

СТРАТЕГІЯ
розвитку сфери інтелектуальної власності України до 2030 року

Опис проблем, які обумовили прийняття Стратегії

Ця Стратегія розвитку сфери інтелектуальної власності України до 2030 року (далі – Стратегія) визначає курс формування та реалізації політики у сфері інтелектуальної власності, спрямованої на втілення візії України як країни, в якій інтелектуальна власність, яку поважають та захищають, лежить в основі розбудови національної інноваційної екосистеми та економіки, в тому числі креативної.

Війна за суверенітет та незалежність України проти агресії Російської Федерації, розпочата 19 лютого 2014 року, з урахуванням повномасштабного російського вторгнення в Україну після 24 лютого 2022 року, тягне за собою величезні негативні наслідки для національної економіки, людського потенціалу, культури, освіти, науки, інноваційного сектору, а відтак – і для сфери інтелектуальної власності. Згідно з оцінкою Міжнародного бюро ВОІВ, представленою у Звітах про допомогу та підтримку сектору інновацій та креативності і системи інтелектуальної власності України (документи А/64/8, А/65/7, А/66/8¹), вплив війни на сектор та екосистему інновацій та креативності в Україні включає: соціальні збитки, вплив на психічне здоров'я та “відтік мізків”; пошкодження інфраструктури та перерозподіл Урядом України фінансових ресурсів на пріоритети національної безпеки та оборони; а також пошкодження екосистеми інтелектуальної власності, зменшення кількості заявок на об'єкти, втрату доходів представниками креативних індустрій. Такі негативні наслідки продовжують зростати.

Інтелектуальна власність є ключовим інструментом для створення сприятливих умов для інновацій, винахідництва, творчої діяльності, вільної конкуренції, креативних індустрій, зміцнення наукового потенціалу, що обумовлює підвищення інвестиційної привабливості України та розширення асортименту виробництва високотехнологічної продукції.

Показники винахідницької та креативної активностей протягом 2023–2024 років демонструють поступове відновлення зацікавлення бізнесу у застосуванні інструментів інтелектуальної власності, хоча Україна допоки не

¹https://www.wipo.int/edocs/mdocs/govbody/en/a_66/a_66_8.pdf,
https://www.wipo.int/edocs/mdocs/govbody/en/a_65/a_65_7.pdf,
https://www.wipo.int/edocs/mdocs/govbody/en/a_64/a_64_8.pdf

повернулася до показників у сфері інтелектуальної власності до пандемії гострої респіраторної хвороби COVID-19.

Зростання, що спостерігається в усіх основних категоріях інтелектуальної власності, особливо у сфері корисних моделей та торговельних марок, свідчить про стійкість та адаптивність українського бізнесу та авторів, винахідників перед поточними викликами. Щоб зберегти цю динаміку важливо впорядкувати адміністративні процеси, надати більшу підтримку заявникам-резидентам та сприяти міжнародному співробітництву. Запровадження ефективних процедур реєстрації патентів і торговельних марок, а також посилення інформаційно-просвітницьких ініціатив для навчання зацікавлених сторін матимуть вирішальне значення для забезпечення подальшого прогресу України у сфері інтелектуальної власності.

Крім цього, державна система правової охорони інтелектуальної власності України потребує подальшого посилення координації між Мінекономіки та НОІВ.

Поточна система взаємодії між ключовими суб'єктами державного управління у сфері інтелектуальної власності потребує подальшого уточнення ролей, механізмів координації та відповідальності, що дозволить підвищити узгодженість управлінських рішень, ефективність використання ресурсів і результативність реалізації державної політики.

Також потребує зміцнення інституційної спроможності НОІВ, що зумовлено зростанням обсягів заявок, потребою у вдосконаленні якості експертизи та цифровізації процесів, а також вимогами міжнародних партнерів до забезпечення належного управління, прозорості та ефективності використання матеріальних, технічних, людських ресурсів.

Розбудова сучасної, стійкої та скоординованої системи інтелектуальної власності є критичною умовою для розвитку інноваційної економіки, залучення інвестицій, комерціалізації результатів досліджень та підвищення довіри авторів, винахідників, правовласників і суспільства до державних інституцій у сфері інтелектуальної власності.

На розвиток національної сфери інтелектуальної власності впливають не лише подолання внутрішніх викликів, але й врахування зовнішніх, глобальних трендів. Стрімкий розвиток технологій та їх вплив на розбудову цифрової економіки, людський капітал, освіта, креативність як невід'ємна складова сучасного суспільства, а також глобальні безпекові виклики обумовлюють створення нових результатів інтелектуальної, творчої діяльності. Інтелектуальна власність, яку не лише створюють, але й поважають в суспільстві, та що, успішно комерціалізується та забезпечується державою ефективним інструментарієм захисту, є критично важливим важелем для забезпечення національної безпеки та оборони, захисту суверенітету та

незалежності, а також відновлення, реконструкції та модернізації України, з відповідністю критеріям членства в Європейському Союзі.

Також важливим процесом, який фундаментально впливає на розвиток інтелектуальної власності в Україні, є інтеграція України до Європейського Союзу. Стратегія реалізовується одночасно із процесом інтеграції України до Європейського Союзу, який фундаментально впливає на розвиток інтелектуальної власності в Україні.

Україна вибудовує розвиток сфери інтелектуальної власності у руслі глобальних пріоритетів: 1) залучення ширшого кола користувачів до системи інтелектуальної власності та підвищення культури поваги до прав інтелектуальної власності; 2) модернізація сервісів і даних (user-centric digital), у тому числі з використанням інструментів штучного інтелекту; 3) підвищення ефективності правозастосування задля протидії піратству/контрафакту та співпраця з митними і правоохоронними органами; 4) використання інтелектуальної власності як каталізатора відновлення, інновацій, експорту та “зеленого”/креативного зростання; 5) інтеграція в європейську й глобальну екосистеми (Відомство з інтелектуальної власності Європейського Союзу (European Union Intellectual Property Office); Європейське патентне відомство (European Patent Office); Всесвітня організація інтелектуальної власності (World Intellectual Property Organization).

Ця Стратегія, розроблена з урахуванням сучасного стану охорони й захисту прав інтелектуальної власності, спрямована на вдосконалення державної політики у сфері інтелектуальної власності, а також на здійснення всіх належних та доступних заходів для розв’язання проблем, забезпечення доступу авторів, винахідників до якісних послуг та сервісів, подолання руйнівних наслідків війни та розвиток державної системи правової охорони інтелектуальної власності, креативних та інноваційних секторів економіки України.

Опис нормативно-правових актів, які діють у сфері інтелектуальної власності

Розроблення цієї Стратегії передбачено Планом пріоритетних дій Уряду на 2026 рік, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 березня 2026 року № 306-р², а також Планом України³, схваленим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 березня 2024 року № 244 (Офіційний вісник України, 2024 р., № 32, ст. 2035), з метою реалізації ініціативи Європейського Союзу “Ukraine Facility”, запровадженої Регламентом (ЄС) Європейського Парламенту та Ради від 29 лютого 2024 року № 2024/792.

² <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/306-2026-%D1%80#Text>

³ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/244-2024-%D1%80#Text>

Ця Стратегія враховує міжнародні договори України у сфері інтелектуальної власності, стратегічні документи ВОІВ, акти Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу, Резолюцію Генеральної Асамблеї ООН “Перетворення нашого світу: Порядок денний в області сталого розвитку на період до 2030 року” від 25 вересня 2015 року, а також досвід країн Європейського Союзу, США, Великобританії, Японії, Південної Кореї та інших країн, і враховує єдиний євроінтеграційний вектор розвитку України.

Ця Стратегія ґрунтується, зокрема, на положеннях Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифікована Законом України “Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони” (далі – Угода про асоціацію), а також таких нормативно-правових актах: Конституція України; Цивільний кодекс України; Митний кодекс України; Цивільний процесуальний кодекс України; Господарський процесуальний кодекс України; Закони України “Про авторське право і суміжні права”, “Про охорону прав на винаходи і корисні моделі”, “Про охорону прав на знаки для товарів і послуг”, “Про охорону прав на промислові зразки”, “Про правову охорону географічних зазначень”, “Про охорону прав на компонування напівпровідникових виробів”, “Про охорону прав на сорти рослин”, “Про інноваційну діяльність”, “Про вищу освіту”, “Про наукову і науково-технічну діяльність”, “Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій” тощо.

Ця Стратегія визначає розвиток правової охорони інтелектуальної власності, її комерціалізації, підвищення ефективності захисту прав інтелектуальної власності в Україні з урахуванням векторів діяльності Європейського Союзу у цій сфері. Цей підхід сприятиме гармонізації державної політики у сфері інтелектуальної власності до вимог Європейського Союзу та досягненню загальних цілей відповідно до Плану України, схваленого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 березня 2024 року № 244 (Офіційний вісник України, 2024 р., № 32, ст. 2035), з метою реалізації ініціативи Європейського Союзу “Ukraine Facility”, запровадженої Регламентом (ЄС) Європейського Парламенту та Ради від 29 лютого 2024 року № 2024/792.

При розробці цієї Стратегії до уваги береться Національна економічна стратегія на період до 2030 року, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 року № 179 (Офіційний вісник України, 2021 р., № 22, ст. 1015), в якій захист прав інтелектуальної власності визначений як важлива передумова для розвитку підприємництва, розвитку економіки України інноваційним шляхом, зокрема для захисту здобутків інноваційної діяльності та стимулювання її розвитку.

Стратегією цифрового розвитку інноваційної діяльності України на період до 2030 року, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 31 грудня 2024 року № 1351-р (Офіційний вісник України, 2025 р., № 11, ст. 890) (далі – Стратегія цифрового розвитку), визначено роль цифрових рішень у сприянні підвищенню ефективності роботи системи інтелектуальної власності в Україні та деталізовано завдання, що сприятимуть досягненню стратегічної цілі “Забезпечення охорони, комерціалізації та захисту інтелектуальної власності”. Визначено також ряд ключових завдань, спрямованих на розбудову інноваційної екосистеми та інноваційної інфраструктури, що будуються на основі результатів інтелектуальної, творчої діяльності.

У питаннях штучного інтелекту, окрім Стратегії цифрового розвитку, також до уваги взята Концепція розвитку штучного інтелекту в Україні, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 2 грудня 2020 року № 1556-р, яка визначає напрями, механізм і строки виконання основних завдань з розвитку технологій штучного інтелекту в Україні.

При визначенні завдань Стратегії також враховані положення Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 року № 695 (Офіційний вісник України, 2020 р., № 65, ст. 2114), в якій серед пріоритетів визначено сприяння економічному розвитку регіонів шляхом залучення інвестицій для реалізації інноваційних проєктів, розвиток людського капіталу, відновлення підприємницької діяльності та зростання економіки на основі внутрішнього потенціалу територій та регіональних смарт-спеціалізацій, зокрема через вільний, різнобічний розвиток особистості, інтелектуальні й творчі здібності та принцип гендерної рівності.

У Стратегії відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого і середнього підприємництва на період до 2027 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2024 року № 821-р (Офіційний вісник України, 2024 р., № 82, ст. 4867), серед стратегічних цілей визначено сприяння інноваційному розвитку, цифровій трансформації та “зеленому переходу”, залучення підтримки малого і середнього підприємництва у сфері креативних індустрій шляхом формування регуляторних умов для інвестування у креативні індустрії; а серед завдань – посилення захисту інтелектуальної власності, що створює додаткові стимули для інвестування в дослідження та розроблення нових продуктів та дає змогу максимально збільшити прибуток від створення інновацій.

У цій Стратегії також враховані положення Стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на період до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2024 року № 1163-р (Офіційний вісник України, 2024 р., № 108, ст. 6884) (далі – Стратегії

розвитку сільського господарства), в якій виокремлений напрям “Географічні зазначення”, в межах якого деталізовано, що розвиток системи географічних зазначень та традиційних гарантованих особливостей в Україні сприятиме підвищенню конкурентоспроможності насамперед малих і середніх виробників. У вказаній Стратегії розвитку сільського господарства окремо також визначений напрям “Спрощена реєстрація насіння”.

Для цілей цієї Стратегії враховане завдання, визначене Стратегією розвитку системи охорони здоров’я на період до 2030 року, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 січня 2025 року № 34-р (Офіційний вісник України, 2025 р., № 13, ст. 1004), а саме посилення контролю за дотриманням прав інтелектуальної власності, зокрема шляхом повноцінного запровадження у національне законодавство “правила Болар” та інших сучасних інструментів, спрямованих на посилення галузі.

Серед завдань, спрямованих на утвердження культури в Україні, визначених Стратегією розвитку культури в Україні на період до 2030 року, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28 березня 2025 року № 293-р (Офіційний вісник України, 2025, № 37, ст. 2469), визначене підвищення рівня обізнаності щодо прав інтелектуальної власності на культурний продукт та їх застосування, а також посилення спроможності роботи з правами на об’єкти інтелектуальної власності для розширення присутності на міжнародних ринках.

У Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року, схваленій розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 року № 526-р (Офіційний вісник України, 2019 р., № 57, ст. 1983), підкреслюється, що Україна має значні нереалізовані можливості в інноваційному розвитку, особливо щодо комерціалізації нововведень і у сфері захисту прав на інтелектуальну власність. Серед перешкод називаються розбіжності у галузевому законодавстві у сфері інтелектуальної власності, нестача фахівців у сфері менеджменту інноваційної діяльності, управління інтелектуальною власністю тощо, складність проведення оцінки вартості об’єктів права інтелектуальної власності та нестача фахівців для її здійснення; низький рівень обізнаності потенційних суб’єктів прав інтелектуальної власності у сфері правової охорони та захисту прав інтелектуальної власності.

Стратегією розвитку індустріальних парків на 2023—2030 роки, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2023 року № 176-р (Офіційний вісник України, 2023 р., № 26, ст. 1488), визначено сприяння сталому розвитку територій з урахуванням забезпечення участі індустріальних парків у розвитку інноваційної та дослідницької інфраструктур, інноваційних підприємств; гармонізованому міському та промисловому розвитку. Також до уваги беруться пріоритетні напрями, визначені постановою Кабінету Міністрів України від 5 липня 2024 року № 787 “Деякі питання визначення

середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності галузевого рівня” (Офіційний вісник України, 2024 р., № 66, ст. 3970).

Розробка цієї Стратегії здійснена з урахуванням Методології ВОІВ з розробки національних стратегій у сфері інтелектуальної власності⁴, а також методичних матеріалів ВОІВ, які слугують основними джерелами для підтримки держав-членів у розробці та впровадженні національних стратегій. При підготовці цієї Стратегії також використані дані та аналіз, викладені в Діагностичному звіті до Стратегії розвитку сфери інтелектуальної власності України, підготовленому національною експертною групою за підтримки ВОІВ у 2024 році⁵.

Аналіз поточного стану справ у сфері інтелектуальної власності, тенденції та обґрунтування необхідності розв’язання виявлених проблем

Інтелектуальна власність: глобальний контекст

У сфері інтелектуальної власності Україна продемонструвала чи не найвищий рівень виконання Угоди про асоціацію, імплементувавши у власне правове поле 98% передбачених документом нормативних актів⁶.

Представлене у 2025 році дослідження ВОІВ “World Intangible Investment Highlights 2025”⁷ підтверджує, що нематеріальні активи залишаються одним із ключових рушіїв інновацій та економічного зростання у світовій економіці. Інвестиції в нематеріальні активи – такі як програмне забезпечення та бази даних, об’єкти інтелектуальної власності, науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи, бренди та дизайн – з 2008 по 2024 рік зростали у 3,7 рази швидше, ніж інвестиції в матеріальні активи (4,1 % проти 1,1 % середньорічного зростання), а в реальному вираженні з 1995 року збільшилися на 143 %, тоді як матеріальні – лише на 32 %. Попри інфляційний тиск, підвищення процентних ставок та загальне уповільнення капіталовкладень, у 2024 році сукупний обсяг інвестицій у нематеріальні активи в 27 охоплених дослідженням високодохідних та середньодохідних економіках, які разом формують понад половину світового внутрішнього валового продукту, досяг 7,6 трлн доларів США (у цінах 2025 року) – проти 7,4 трлн доларів США у 2023 році, тоді як інвестиції в матеріальні активи зросли лише до близько 5,13 трлн доларів США. У результаті частка інвестицій у нематеріальні активи

⁴Methodology for the Development of National Intellectual Property Strategies. Second edition. WIPO. 2020. <https://www.wipo.int/publications/en/details.jsp?id=4522>

⁵https://nipo.gov.ua/wp-content/uploads/2025/11/NIPS_Diagnostic_Report-web.pdf

⁶Звіт про виконання Угоди про асоціацію за 2024 рік: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/wp-content/uploads/Zvit-pro-vykonannya-Ugody-pro-asotsiatsiyu-za-2024-rik.pdf>

⁷https://www.wipo.int/web-publications/world-intangible-investment-highlights-2025/assets/76423/RN2025-8EN_WIIP_WEB.pdf

у сукупному внутрішньому валовому продукті цих країн зросла з близько 10 % у 1995 році до майже 14 % у 2024 році й з 2009 року уже стабільно перевищує частку інвестицій у матеріальні активи.

При економічній невизначеності інвестиції саме у нематеріальні активи демонструють більшу стійкість, порівняно з інвестиціями у матеріальні активи.

За даними Глобального інноваційного індексу⁸ у 2025 році роль нематеріального капіталу в глобальній економіці продовжує зростати, попри загальне уповільнення темпів зростання інвестицій в інновації. За оцінками Індексу, витрати на корпоративні науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи у 2024 році досягли нового історичного максимуму в 1,3 трлн доларів США. У розрізі інтенсивності нематеріальних активів (показник 7.1.1), Сполучені Штати посіли 1-ше місце у світі, випередивши Данію, яка за цим показником опустилася на 3-тє місце. Це підтверджує домінування США як ринку з найвищою часткою нематеріальних активів у загальній вартості компаній.

Водночас динаміка сектору охорони здоров'я залишається неоднорідною: хоча фармацевтичні та біотехнологічні фірми продовжували нарощувати бюджети на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (приблизно на 10%), кількість запусків нових активних речовин у 2024 році скоротилася на 19% (до 65 одиниць) порівняно з попереднім роком. Така тенденція свідчить про високу складність та ризикованість інновацій у фармацевтичній галузі, де волатильність результатів зумовлена регуляторними та ринковими бар'єрами.

Компанії, які володіють правами інтелектуальної власності, успішніші за своїх конкурентів. Це підтверджено спільним дослідженням “Права інтелектуальної власності та ефективність фірм у Європейському Союзі”⁹, проведеним експертами Відомства з інтелектуальної власності Європейського Союзу та Європейського патентного відомства. Права на об'єкти інтелектуальної власності, включаючи торговельні марки, промислові зразки та винаходи, сприяють успіху бізнесу, особливо для малих та середніх підприємств, оскільки володіння правами інтелектуальної власності підвищує їх дохід, заробітну плату та конкурентоспроможність, порівняно з конкурентами за ринку. Дослідження, основане на даних 119 000 фірм у 27 країнах-членах Європейського Союзу за 10-річний період (2013-2022 роки), демонструє, що компанії, які володіють правами інтелектуальної власності, працюють значно краще, ніж ті, які не мають таких прав. Частка прав інтелектуальної власності зосереджена у секторах “інформація та зв'язок” (14,8%), “виробництво” (14,2%) та “науково-технічна діяльність” (10,7%).

⁸ <https://www.wipo.int/web-publications/global-innovation-index-2025/assets/80937/2000EN%20Global%20Innovation%20Index%202025%20-%20Full%20-%20v8.pdf>

⁹ Intellectual property rights and firm performance in the European Union. Firm-level analysis report, January 2025. EUIPO. URL: <https://www.euipo.europa.eu/et/publications/firm-level-analysis-report-january-2025>

Компанії, які володіють правами інтелектуальної власності мають на 23,8% більший дохід на одного працівника та виплачують заробітну плату в середньому на 22,1% вище. Різниця між компаніями, які володіють правами інтелектуальної власності та тими, які не володіють правами інтелектуальної власності серед власних нематеріальних активів – ще більша і становить 41%. Переваги особливо вражаючі для малих та середніх підприємств, які досягають збільшення доходу на одного працівника на 44%, порівняно з конкурентами, які не захищають права інтелектуальної власності, тоді як великі фірми мають зростання на 16%. Компанії, які володіють торговельними марками Європейського Союзу, отримують ще більше переваг: дохід на одного працівника зріс на 40,9%. Водночас результати дослідження висвітлюють критичний пробіл: менше 10% малих та середніх підприємств володіють зареєстрованими правами інтелектуальної власності, порівняно з майже 50% великих компаній.

Інтелектуальна власність в Україні: ключові показники

Суттєве підвищення ролі нематеріальних активів у світі підтверджує важливість для України роботи з інтелектуальною власністю, особливо в умовах повномасштабної війни, що триває, адже є доказовим способом забезпечення економічного зростання та стабільності.

Відповідно до Глобального інноваційного індексу у 2025 році Україна посідає 66-те місце серед 139 економік світу, проти 60-го місця у 2024 році, 55-го – у 2023 році, 57-го – у 2022 році та 49-го – у 2021 році, а також 35-те місце серед 39 економік Європи та 15-те місце серед 36 країн групи з рівнем доходу вище середнього. Україна посідає найвищі позиції за показниками “Знання та технологічні результати” (47-ме місце), “Складність бізнесу” (56-те місце) та “Людський капітал та дослідження” (65-те місце)¹⁰.

У 2025 році динаміка ключових індикаторів залишається змішаною. За показником “Ринкова складність” Україна утримує 85-те місце, зберігаючи прогрес, досягнутий у 2024 році порівняно з 2023 роком. Водночас за субіндексом “Знання та технологічні результати” Україна опустилася на 47-ме місце (з 34-го у 2024 році), хоча за окремими індикаторами демонструє дуже високі позиції. Сильними сторонами України у 2025 році є: “Кількість корисних моделей за походженням на 1 млрд доларів США валового внутрішнього продукту за паритетом купівельної спроможності” (1-ше місце); “Жінки, зайняті, з вищою освітою, %” (4-те місце); “Урядові онлайн-послуги” (5-те місце); “Експорт послуг інформаційно-комунікаційних технологій, % від загального обсягу торгівлі” (5-те місце); “Державні витрати на одного учня середньої школи, % валового внутрішнього продукту на душу населення”

¹⁰ <https://www.wipo.int/gii-ranking/en/ukraine>

(16-те місце); “Промислові зразки за походженням, на 1 млрд доларів США валового внутрішнього продукту за паритетом купівельної спроможності” (16-те місце); “Створення мобільних додатків, на 1 млрд доларів США валового внутрішнього продукту за паритетом купівельної спроможності” (18-те місце); “Видатки на освіту, % валового внутрішнього продукту (18-те місце); “Торговельні марки за походженням, на 1 млрд доларів США валового внутрішнього продукту за паритетом купівельної спроможності” (22-ге місце); “Витрати на програмне забезпечення, % валового внутрішнього продукту” (25-те місце); “Створення знань” (30-те місце).

Згідно з субіндексом “Креативні результати” Україна у 2025 році посідає 67-ме місце, дещо покращивши позицію порівняно з 2024 роком (68-ме місце). До сильних сторін цього субіндексу належать: “Промислові зразки за походженням, на 1 млрд доларів США валового внутрішнього продукту за паритетом купівельної спроможності” (16-те місце); “Торговельні марки за походженням, на 1 млрд доларів США валового внутрішнього продукту за паритетом купівельної спроможності” (22-ге місце); “Створення мобільних додатків, на 1 млрд доларів США валового внутрішнього продукту за паритетом купівельної спроможності” (18-те місце); а також загальний показник “Онлайн-креативність” (47-ме місце). Водночас відносно слабкими залишаються: “Глобальна вартість брендів, топ-5000, % валового внутрішнього продукту” (71-ше місце); “Національні повнометражні фільми, на 1 млн населення віком 15–69 років” (78-ме місце); “Експорт креативних товарів, % від загального обсягу торгівлі” (93-те місце).

Україна має негативну динаміку за низкою показників, що характеризують інноваційні ресурси та інституційне середовище. Субіндекс “Людський капітал і дослідження” у 2025 році опустився до 65-го місця (проти 54-го у 2024 році), а субіндекс “Інституції” – до 108-го місця (107-ме у 2024 році). Загалом Україна посідає 80-те місце за вхідними ресурсами інновацій (Innovation Inputs) і 54-те місце за результатами інновацій (Innovation Outputs), тобто демонструє відносно кращу здатність перетворювати обмежені інноваційні інвестиції в результати, але на тлі слабких інституційних та ресурсних передумов.

Найбільша кількість показників із низкими значеннями зосереджена в субіндексах, пов'язаних з інноваційною діяльністю бізнесу та реалізацією результатів знань і технологій. Серед них: “Зростання продуктивності праці” (130-те місце), “Валове нагромадження капіталу, % валового внутрішнього продукту” (126-те місце), “Стабільність операційного середовища для бізнесу” (126-те місце), “Валового внутрішнього продукту на одиницю споживання енергії” (116-те місце), “Високотехнологічне виробництво” (67-ме місце), “Експорт високотехнологічної продукції, % від загального обсягу торгівлі” (73-те місце), “ISO 9001 (якість), на 1 млрд доларів США валового внутрішнього продукту за паритетом купівельної спроможності” (85-те місце)

та “ISO 14001 (довкілля), на 1 млрд доларів США валового внутрішнього продукту за паритетом купівельної спроможності” (89-те місце), “Взаємодія університетів з промисловістю та міжнародними партнерами, топ-5” (94-те місце), а також “Платежі за права інтелектуальної власності, % від загальної торгівлі” (61-ше місце). Сукупно це свідчить про збереження структурних обмежень для трансформації наукового потенціалу та прав інтелектуальної власності у стаке економічне зростання й підвищення конкурентоспроможності економіки України.

Крім того, роялті отримувались за договорами, укладеними у попередні роки. У 2024 році за договорами про трансфер технологій надійшло 110,96 млн грн, включаючи обсяг роялті за минулі роки, з яких 92,76 млн грн (83,6%) було використано за трьома напрямками: розвиток інноваційної діяльності та трансферу технологій – 83,34 млн грн; виплата винагороди авторам технологій та/або їх складових за договорами про трансфер технологій – 4,38 млн грн; виплата винагороди особам, що здійснюють трансфер технологій, – 5,04 млн грн.

За напрямками розвитку інноваційної діяльності та трансферу технологій найбільшу частку коштів у 2024 році використано на такий важливий напрям, як проведення оцінки науково-технічного рівня технологій та/або їх складових як об'єкта комерціалізації – 38,55 млн грн або 46,26%, що на 16,1% більше, порівняно з показником 2023 року. На проведення досліджень зі створення і трансферу технологій та/або їх складових у 2024 році направлено 29,50 млн грн або 35,40% від використаних коштів, що надійшли за договорами про трансфер технологій, а на створення та забезпечення функціонування інноваційних структур, створених організацією-розробником, 5,3 млн грн, або 6,36%. У 2024, як і минулі роки, найбільшу частку коштів витрачено на маркетингові дослідження – 74,95%¹¹.

Також значні обсяги коштів, як і у попередні роки, використано на закупівлю інструментів, обладнання та устаткування, необхідних для проведення тестування, прототипування, експериментальних досліджень, створення та випробування дослідних зразків, виготовлення моделей – 2,28 млн грн або 2,5%, та проведення тестування, прототипування, експериментальних досліджень, виготовлення моделі або дослідного зразка та здійснення їх випробування, сертифікації – 4,71 млн грн або 5,1%.

Слід зазначити, що у 2022–2024 роках кошти, які було використано на здійснення заходів щодо патентування, було спрямовано тільки на патентування в Україні. На здійснення заходів щодо патентування, а також забезпечення правової охорони технологій та/або їх складових в Україні у 2024 році використано 1,21 млн грн, що в 1,4 рази більше порівняно з

¹¹<https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/nauka/2025/07/14/nauk-analit-zapyska-shchodo-napryamiv-vykoryst-koshtiv-oderzh-u-rezu-transf-tekhn-u-2014-2024-14-07-2025.pdf>

2023 роком, і становить 1,45% від використаних коштів, що надійшли за договорами про трансфер технологій. За напрямом проведення досліджень зі створення і трансферу технологій та/або їх складових у 2024 році, як і в попередні два роки, домінують маркетингові дослідження, натомість частка патентно-кон'юнктурних досліджень залишається незначною.

Як і в попередні роки, практично відсутні видатки на проведення технологічного та економічного аудитів, хоча цей інструмент є критично важливим для оцінки потенціалу комерціалізації об'єктів прав інтелектуальної власності та технологій. Кошти, отримані від трансферу технологій, не спрямовуються також на забезпечення створення та функціонування стартапів, що залишається суттєвим недоліком, оскільки стартапи є одним з ключових механізмів доведення нових технологій до ринку. Водночас у 2024 році спостерігається суттєве зростання видатків на матеріальне заохочення: загалом на виплату винагород авторам технологій та особам, що здійснюють трансфер технологій, було спрямовано 18,04 млн грн, або 73,8% чистого доходу від реалізації продукції, у тому числі 9,63 млн грн (53,4%) – авторам технологій і 8,41 млн грн (46,6%) – особам, які здійснюють трансфер технологій¹².

За всіма формами здійснення передання технологій у 2024 році зафіксовано зростання кількості договорів, кількість договорів на передання прав на патенти, порівняно з 2023 роком, зросла у 4 рази. Водночас чистий дохід від реалізації продукції підприємствами, установами та організаціями, які здійснювали трансфер технологій, у 2024 році суттєво скоротився і становив 24,45 млн грн проти 145,69 млн грн у 2023 році, собівартість реалізованої продукції зменшилась до 23,81 млн грн (146,49 млн грн у 2023 році), з яких 20,96 млн грн припадало на заклади вищої освіти.

Структура доходів від трансферу технологій у 2024 році зберігає домінування договорів на передання результатів наукових досліджень та розробок: на них припадає 63,3% загальної суми доходів від трансферу, або 60,73 млн грн, у тому числі в закладах вищої освіти – 22,3% або 21,41 млн грн. Доходи від ліцензій на використання винаходів, промислових зразків і корисних моделей становлять 17,2% (16,47 млн грн, з яких у закладах вищої освіти – 0,34 млн грн); від передання ноу-хау та угод на передання технологій – 19,0% (18,21 млн грн, у тому числі в закладах вищої освіти – 0,03 млн грн). Найменшу частку, як і раніше, становлять доходи від передання прав на патенти – 0,5% або 0,47 млн грн (в тому числі в закладах вищої освіти – 0,05 млн грн)¹³.

¹²<https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/nauka/2025/07/14/nauk-analit-zapyska-shchodo-vplyvu-diyal-u-sferi-transf-tekhnohohiy-na-finansovyyi-stan-u-2024-14-07-2025.pdf>

¹³<https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/nauka/2025/07/14/nauk-analit-zapyska-shchodo-vplyvu-diyal-u-sferi-transf-tekhnohohiy-na-finansovyyi-stan-u-2024-14-07-2025.pdf>

Найбільший спад кількості об'єктів прав інтелектуальної власності стався у 2022 році, що може бути пов'язано з економічними та соціальними викликами, спричиненими війною. За видами об'єктів прав інтелектуальної власності на балансах закладів вищої освіти патенти на корисні моделі домінують складаючи близько 60% усіх об'єктів, але їх частка поступово зменшується. Патенти на винаходи демонструють зростаючу динаміку як у кількісному, так і у відсотковому відношенні до загальної кількості об'єктів прав інтелектуальної власності на балансах, що свідчить про підвищення інтересу до патентування нових технологій. Свідоцтва про реєстрацію авторського права на комп'ютерні програми показали значне зниження у 2022 році, але в 2023 році почалось часткове відновлення. У той же час їх частка у загальній структурі об'єктів прав інтелектуальної власності залишається низькою. Свідоцтва про реєстрацію авторського права на літературні та художні твори демонструють стійке зростання, їх частка зросла до 18% у 2023 році.

Загальна винахідницька активність в Україні, після істотного падіння у 2022 році, протягом 2023–2024 років демонструє обнадійливе зростання: загальна кількість заявок на винаходи та корисні моделі у 2023 році зросла на 42,5%, порівняно з 2022 роком. У 2024 році подача заявок на винаходи за національною процедурою становила 97,1%, порівняно з 2023 роком, хоча впала до 81,6% за процедурою Договору про патентну кооперацію. Натомість подача заявок на корисні моделі зросла до 107,0%, порівняно з 2023 роком. Основний внесок у зростання зробили заявники-резиденти.

Водночас у 2024 році зросла кількість реєстрацій: на винаходи – на 109,0%, на корисні моделі – на 117,0%, порівняно з 2023 роком. Домінуючими центрами інновацій виступають Київ, Харківська та Дніпропетровська області. Водночас розподіл винахідницької активності по країні підкреслює регіональні диспропорції: найбільші міські центри лідирують за кількістю поданих заявок, тоді як інші регіони відстають. Заохочення інновацій у недостатньо представлених регіонах за допомогою цільових заходів підтримки може сприяти подальшому розвитку інноваційної екосистеми України.

Темп зростання подання заявок спостерігався й у сфері промислових зразків: у 2023 році – на 34,8%, порівняно з 2022 роком. Суттєвий внесок у це зростання зробили заявники-резиденти, кількість яких зросла на 30,3%, порівняно з 2022 роком. Кількість заявок від нерезидентів у 2023 році також значно збільшилася – на 71,1%, порівняно з 2022 роком, що свідчило про відновлення міжнародного інтересу до українського сектору промислових зразків. У 2024 році кількість заявок на промислові зразки зросла на 100,6%, порівняно з 2023 роком, – від національних заявників, й водночас було падіння до 61,7%, порівняно з минулорічним періодом, – від іноземних заявників.

Кількість реєстрацій промислових зразків у 2023 році зросла на 18,6%, порівняно з 2022 роком, причому більшість реєстрацій отримали українські заявники – 88,3% від загальної кількості; у 2024 році було зареєстровано на 17,1% більше, порівняно з 2023 роком. Таке зростання підкреслює зростаюче визнання промислових зразків як цінного активу для бізнесу, особливо у сфері споживчих товарів та креативних індустрій. Зростання кількості заявок свідчить про відповідність світовим тенденціям, коли промислові зразки дедалі частіше розглядаються як важливий компонент диференціації брендів та ринкової конкурентоспроможності.

Кількість заявок на торговельні марки збільшилася на 55,4%, порівняно з 2022 роком, сягнувши 30 798 заявок у 2023 році. Це зростання відбулося переважно за рахунок заявників-резидентів, кількість заявок яких зросла на 61,7%, порівняно з 2022 роком, що свідчить про підвищення обізнаності та уваги до захисту брендів серед українського бізнесу. Кількість заявок від нерезидентів також зросла на 18,2%, порівняно з 2022 роком, що свідчить про стійкий іноземний інтерес до українського ринку, незважаючи на поточні виклики. У 2024 році кількість поданих заявок на торговельні марки знизилася на 5,6%, порівняно з 2023 роком, й водночас на 1,5% зросла реєстрація торговельних марок.

Слід також наголосити, що й усі види креативних індустрій мають потенціал для комерціалізації результатів своєї діяльності. Водночас можливість економічного розвитку креативних індустрій в Україні дуже ускладнена війною, внаслідок якої у 2022–2024 роках креативні індустрії зазнали втрат персоналу, інфраструктури та виробничих потужностей; споживання креативних товарів та послуг на внутрішньому ринку та їхній експорт значно скоротилися, що частково відображено у Звітах ВОІВ (документи А/64/8, А/65/7, А/66/8).

В Україні не розраховується внесок інтелектуальної власності до валового внутрішнього продукту країни, не досліджується вплив інтелектуальної власності на конкурентоспроможність, вартість нематеріальних активів компаній, створення робочих місць тощо.

Згідно з Міжнародним індексом прав власності (International Property Rights Index) 2025¹⁴, незважаючи на відносно високий рівень захисту патентів (5,7 бала за шкалою від 0 до 10), Україна продовжує суттєво відставати за сприйняттям захисту інтелектуальної власності (3,938 бала), а також має низькі показники за захистом авторських прав (2,614 бала). У 2025 році показник Міжнародного індексу прав власності для України знизився на – 0,316 до 3,504, поставивши її на 24-те місце в регіоні Центрально-Східної Європи та Центральної Азії та на 104-те місце у світі. Водночас субіндекс прав

¹⁴ <https://internationalpropertyrightsindex.org/country/ukraine>

інтелектуальної власності в Україні зменшився до рівня 4,485 з такими складовими: 3,938 – у сприйнятті захисту інтелектуальної власності, 5,7 – у захисті патентів, 2,614 – у захисті авторських прав, та 5,688 – у захисті торговельних марок.

Крім того, Україна фігурує у “Спеціальному звіті 301”¹⁵ Торговельного представництва США як торговельний партнер із невирішеними проблемами у сфері охорони прав інтелектуальної власності. У 2019 році Україна залишалася в переліку країн з пріоритетним наглядом (Priority Watch List), що означає посилений моніторинг та можливість застосування додаткових торговельних заходів з боку США, хоча саме по собі таке включення не означає автоматичного запровадження економічних санкцій. У 2022 році Сполучені Штати призупинили перегляд статусу України в межах “Спеціальної доповіді 301”, і у звіті за 2025 рік Україна фігурує в окремому розділі “Ukraine – review suspended”, при цьому зберігаються зафіксовані США довгострокові занепокоєння щодо функціонування системи колективного управління, використання неліцензійного програмного забезпечення державними органами та боротьби з онлайн-піратством.

Підвищення ефективності захисту прав інтелектуальної власності в Україні надасть суттєвий поштовх для сприйняття потенційними інвесторами українського ринку як перспективного.

Європейська інтеграція у сфері інтелектуальної власності

Розвиток сфери інтелектуальної власності в Україні, зокрема в аспекті її прямого впливу на розбудову національної інноваційної екосистеми та креативних секторів економіки, має ключове значення в контексті європейської інтеграції України. Переговори про вступ України до Європейського Союзу, рішення про початок яких ухвалила Європейська Рада в грудні 2023 року, охоплюють Розділ 7 “Право інтелектуальної власності” у складі Кластеру 2 “Внутрішній ринок”.

Для забезпечення виконання зобов’язань України у сфері європейської інтеграції в частині гармонізації вимог чинного законодавства України у сфері інтелектуальної власності із правом Європейського Союзу протягом попередніх років здійснювалася імплементація норм, закріплених у главі 9 “Інтелектуальна власність” розділу IV “Торгівля і питання, пов’язані з торгівлею” Угоди про асоціацію, а також імплементація положень *acquis* Європейського Союзу у сфері авторського права і суміжних прав, права промислової власності та захисту прав інтелектуальної власності.

¹⁵[https://ustr.gov/sites/default/files/files/Issue_Areas/Enforcement/2025%20Special%20301%20Report%20\(final\).pdf](https://ustr.gov/sites/default/files/files/Issue_Areas/Enforcement/2025%20Special%20301%20Report%20(final).pdf)

Євроінтеграційний вектор України у сфері інтелектуальної власності включає такі напрямки діяльності: зміни до законодавства про інтелектуальну власність; постійний моніторинг правозастосування законодавства у сфері інтелектуальної власності; впровадження та вдосконалення механізмів і процедур захисту прав інтелектуальної власності; співпраця, постійна комунікація зі стейкхолдерами у сфері інтелектуальної власності, фокусуючись на ініціативах з підвищення обізнаності щодо прав інтелектуальної власності та культури інтелектуальної власності.

У 2024–2025 роках Україна продовжила активну роботу в межах процесу скринінгу асquis Європейського Союзу у сфері інтелектуальної власності та проведення регулярних Діалогів між Україною та Європейським Союзом, спрямованих на обговорення стану імплементації та узгодження подальших кроків інтеграції. За результатами Звіту Європейської Комісії 2025 року¹⁶ Україна зберегла рівень підготовки у сфері інтелектуальної власності на позначці “певний рівень підготовки”, однак продемонструвала покращення у темпах законодавчої гармонізації, піднявшись з позначки “обмежений прогрес” у 2024 році до “певний прогрес” у 2025 році, що свідчить про активізацію роботи над комплексним оновленням законодавства — зокрема розробленням проєктів законів у сфері авторського права, патентів, торговельних марок і комерційних таємниць — та підтверджує поступ у виконанні євроінтеграційних зобов’язань. Водночас Європейська Комісія наголосила, що подальші зусилля мають бути спрямовані на вдосконалення функціонування організацій колективного управління, підвищення ефективності системи захисту прав інтелектуальної власності, боротьбу з піратством і контрафактом, а також на прийняття ключових законів і Національної стратегії розвитку сфери інтелектуальної власності 2025–2030 років.

Таким чином, Україна демонструє послідовний прогрес у наближенні до стандартів Європейського Союзу у сфері інтелектуальної власності, водночас зберігаючи потенціал для подальшого поглиблення реформ, підвищення ефективності правозастосування та повної інтеграції до європейського правового простору.

Стратегічні цілі та показники їх досягнення

Пріоритетними напрямками розвитку сфери інтелектуальної власності України до 2030 року є:

1. Європейська інтеграція та гармонізація правових стандартів: досягнення повної відповідності законодавства України у сфері інтелектуальної власності асquis Європейського Союзу та міжнародним договорам України у цій сфері.

¹⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52025SSC0759>

Поглиблення співпраці з провідними міжнародними організаціями та інтеграція у глобальні інформаційні системи інтелектуальної власності.

2. Інтелектуальна власність для всіх: покращення доступу до системи інтелектуальної власності для авторів, підприємців, науковців, винахідників, представників креативних індустрій та стартапів. Створення сприятливих умов для використання прав інтелектуальної власності як інструменту розвитку бізнесу, просування експорту та формування позитивного міжнародного іміджу України.

3. Цифрова трансформація системи інтелектуальної власності: здійснення комплексної цифровізації процесів, послуг та сервісів у сфері інтелектуальної власності. Створення сучасних публічних електронних реєстрів, інших інформаційно-комунікаційних систем, баз даних, державних інформаційних ресурсів, інтегрованих із міжнародними платформами, розвиток аналітичних інструментів на основі даних.

4. Інновації, штучний інтелект та розвиток технологій: формування сприятливих умов для розвитку національної інноваційної екосистеми, підтримка винахідництва, патентування та комерціалізації результатів досліджень.

5. Ефективна система захисту прав інтелектуальної власності: зміцнення інституційної спроможності державних органів, судової системи, системи митних та правоохоронних органів. Підвищення ефективності боротьби з піратством і контрафактом, забезпечення прозорості та доброчесності у діяльності всіх учасників сфери інтелектуальної власності.

6. Інтелектуальна власність у сферах національної безпеки та оборони: запровадження ефективних механізмів управління правами інтелектуальної власності в оборонно-промисловому комплексі та технологіями подвійного призначення.

7. Розвиток культури поваги до прав інтелектуальної власності та людського потенціалу у суспільстві, освіті та бізнесі.

Реалізація визначених пріоритетів розвитку сфери інтелектуальної власності сприятиме формуванню потужного мультиплікаційного ефекту для національної економіки, зміцненню інноваційної екосистеми та креативних секторів, розвитку національної системи інтелектуальної власності, зростанню інвестицій у нематеріальні активи, дослідженню, розробки та створенню конкурентоспроможної продукції, залученню іноземних інвесторів і активізації трансферу технологій.

Стратегія містить такі стратегічні цілі:

- 1) Трансформація системи інтелектуальної власності України у конкурентоспроможний інструмент інноваційного розвитку економіки через інтеграцію в Європейський простір інтелектуальної власності;
- 2) Посилення інституційної спроможності та модернізація цифрової інфраструктури сфери інтелектуальної власності;
- 3) Розбудова ефективної системи захисту прав інтелектуальної власності;
- 4) Трансформація інтелектуальної власності в драйвер економічного зростання через комерціалізацію інновацій та розвиток креативних індустрій;
- 5) Стимулювання інновацій та охорони прав інтелектуальної власності у критично важливих сферах економіки: оборона, охорона здоров'я, енергетика та агропромисловий комплекс;
- 6) Формування національної культури поваги до інтелектуальної власності через освіту, професійний розвиток та публічну обізнаність.

Стратегічна ціль 1. Трансформація системи інтелектуальної власності України у конкурентоспроможний інструмент інноваційного розвитку економіки через інтеграцію в Європейський простір інтелектуальної власності

Операційна ціль 1.1. Удосконалення сфери авторського права і суміжних прав та досягнення повної відповідності законодавства України у цій сфері асquis Європейського Союзу

Ця операційна ціль передбачає приведення сфери авторського права і суміжних прав України у повну відповідність до права Європейського Союзу та забезпечення ефективного функціонування цих прав у цифровому середовищі. Досягнення цілі передбачає оновлення Закону України “Про авторське право і суміжні права” та підзаконних нормативно-правових актів, запровадження ключових інститутів і механізмів, передбачених правом Європейського Союзу (зокрема щодо прес-публікацій, творів поза комерційним обігом, сирітських творів, винятків і обмежень для інтелектуального аналізу текстів і даних для цілей машинного навчання, використання об’єктів авторського права і суміжних прав сліпими особами та особами з порушеннями зору або іншими обмеженнями з причин інвалідності сприймати друковану інформацію). Ціль також охоплює усунення прогалин і колізій у законодавстві, зокрема в галузевому регулюванні креативних секторів, та розвиток практичних інструментів протидії онлайн-піратству і правопорушенням у мережі Інтернет з урахуванням європейських підходів. Реалізація цілі має забезпечити вищий рівень правової визначеності, справедливі умови використання контенту, належну винагороду правовласникам та дієві механізми дотримання прав у цифровому середовищі.

Основні завдання для реалізації Операційної цілі 1.1.:

1.1.1. Оновлення законодавства у сфері авторського права і суміжних прав для гармонізації з *acquis* Європейського Союзу;

1.1.2. Створення та ведення переліку об'єктів авторського права та об'єктів суміжних прав поза межами комерційного обороту;

1.1.3. Удосконалення порядку набуття та втрати статусу сирітських творів, умов їх використання та ведення реєстру сирітських творів;

1.1.4. Проведення галузевого аудиту законодавства креативних секторів (архітектура, музеї, театри тощо) на предмет відповідності Закону України “Про авторське право і суміжні права” з метою уніфікації норм;

1.1.5. Розробка системи інструментів з метою розвитку технологій штучного інтелекту з дотриманням балансу прав інтелектуальної власності.

Очікуваним результатом цієї операційної цілі є повна гармонізація Закону України “Про авторське право і суміжні права” з *acquis* Європейського Союзу, запровадження нових правових інститутів (право прес-публікації, режими творів поза комерційним обігом і сирітських творів, винятки для машинного навчання, реєстрація прав особливого роду (*sui generis*) на неоригінальні об'єкти, згенеровані комп'ютерною програм), імплементація положень Директиви ЄС 2017/1564 щодо використання об'єктів авторського права і суміжних прав сліпими особами та особами з вадами зору. У державі функціонують інформаційно-комунікаційні системи – реєстр творів поза комерційним обігом і реєстр сирітських творів, а галузеве законодавство (архітектура, аудіовізуальний сектор, медіа) приведено у відповідність із базовим спеціальним законодавством про авторське право.

Операційна ціль 1.2. Розбудова в Україні системи ефективного колективного управління майновими авторськими і суміжними правами та досягнення відповідності *acquis* Європейського Союзу

Ця операційна ціль передбачає законодавче та регуляторне вдосконалення системи колективного управління в Україні для подолання кризи, спричиненої правовим режимом воєнного стану, та досягнення повної відповідності Директиві Європейського Парламенту і Ради 2014/26/ЄС від 26.02.2014 року про колективне управління авторськими та суміжними правами та мультитериторіальне ліцензування прав на музичні твори для онлайн використання на внутрішньому ринку (далі – Директива 2014/26/ЄС). Мета – забезпечити справедливе, своєчасне та пропорційне розподілення роялті, підвищити довіру авторів, правовласників і користувачів до організацій колективного управління, забезпечити відкритість інформації про їхню діяльність і впровадити сучасні цифрові рішення для збору, обліку та аналітики.

Реалізація цієї цілі сприятиме зростанню доходів авторів та правовласників, розвитку креативної економіки та формуванню позитивного міжнародного іміджу України у сфері охорони авторського і суміжних прав.

Основні завдання для реалізації Операційної цілі 1.2.:

1.2.1. Адаптація положень Закону України “Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав” до Директиви 2014/26/ЄС;

1.2.2. Підвищення прозорості процедури встановлення та узгодження тарифів;

1.2.3. Розробка регуляторних вимог до цифровізації процесів збору, розподілу та виплати винагороди за використання об’єктів авторського права і (або) суміжних прав;

1.2.4. Удосконалення системи звітності організацій колективного управління та вимог до прозорості.

Очікуваним результатом цієї операційної цілі є оновлений Закон України “Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав”, який повністю відповідає Директиві 2014/26/ЄС, запровадження прозорої тарифної системи з чіткими критеріями формування, встановлення законодавчих вимог до цифровізації організацій колективного управління (автоматизація обліку організацій колективного управління, електронна звітність), впровадження стандартизованих форматів звітності для забезпечення прозорості та аналізу показників звітності організацій колективного управління, а також затвердження методичних рекомендацій для організацій колективного управління, розроблених на основі міжнародних та іноземних практик.

Операційна ціль 1.3. Досягнення повної відповідності законодавства України у сфері промислової власності асquis Європейського Союзу та подальший розвиток сфери

Ця операційна ціль передбачає подальшу гармонізацію українського законодавства у сфері промислової власності (патенти, корисні моделі, промислові зразки, торговельні марки, географічні зазначення, компонування напівпровідникових виробів) із асquis Європейського Союзу та міжнародними стандартами, зокрема з вимогами Паризької конвенції про охорону промислової власності від 20 березня 1883 року, Договору про патентну кооперацію від 19 червня 1970 року, Мадридської угоди про міжнародну реєстрацію знаків від 14 квітня 1891 року і Протоколу до Мадридської угоди про міжнародну реєстрацію знаків, прийнятого в Мадриді 28 червня 1989 року, Гаазького Акту Гаазької угоди про міжнародну реєстрацію промислових зразків

від 28 листопада 1960 року, Женевського акта від 21 травня 2015 року Лісабонської угоди про охорону найменувань місць походження та їх міжнародну реєстрацію від 31 жовтня 1958 року, відповідних регламентів та директив Європейського Союзу, та спрямована на підвищення ефективності правової охорони об'єктів промислової власності, скорочення строків реєстраційних процедур, створення сприятливих умов для розвитку інновацій та комерціалізації результатів творчої діяльності. Особливу увагу приділено цифровій трансформації процедур, впровадженню інструментів штучного інтелекту для пошуку та експертизи заявок, а також підвищенню якості послуг для заявників і міжнародній інтеграції України у європейську інфраструктуру інтелектуальної власності.

Основні завдання для реалізації Операційної цілі 1.3.:

1.3.1. Досягнення повної відповідності законодавства у сфері правової охорони винаходів Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 1610/96 від 23 липня 1996 року про запровадження сертифіката додаткової охорони для засобів захисту рослин, Директиві Європейського Парламенту і Ради 98/44/ЄЕС від 6 липня 1998 року про правову охорону біотехнологічних винаходів, Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 1901/2006 від 12 грудня 2006 року про лікарські засоби для педіатричного застосування та про внесення змін до Регламенту (ЄЕС) № 1768/92, Директиви 2001/20/ЄС, Директиви 2001/83/ЄС та Регламенту (ЄС) № 726/2004, Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 469/2009 від 6 травня 2009 року про запровадження сертифіката додаткової охорони для лікарських засобів, Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 2019/933 від 20 травня 2019 року, що змінює Регламент (ЄС) № 469/2009 щодо сертифіката додаткової охорони для лікарських засобів, Директиві Європейського Парламенту і Ради 98/44/ЄЕС від 6 липня 1998 року про правову охорону біотехнологічних винаходів, Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 816/2006 від 17 травня 2006 року про примусове ліцензування патентів, що відносяться до виготовлення лікарських засобів для експорту в країни з проблемами громадського здоров'я;

1.3.2. Удосконалення методик проведення експертизи заявок на об'єкти промислової власності на базі керівництв Європейського патентного відомства та судової практики Суду справедливості Європейського Союзу;

1.3.3. Підготовка до приєднання України до Європейської патентної конвенції;

1.3.4. Перегляд моделі правової охорони корисних моделей з урахуванням практик країн-членів Європейського Союзу та викликів правового режиму воєнного стану;

1.3.5. Гармонізація законодавства про промислові зразки з Регламентом Ради (ЄС) 6/2002 від 12 грудня 2001 року про промислові зразки Співтовариства (із змінами), Директивою Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2024/2823 від 23 жовтня 2024 року про правову охорону промислових зразків (нова редакція), Регламентом Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2024/2822 від 23 жовтня 2024 року про внесення змін до Регламенту Ради (ЄС) 6/2002 про промислові зразки Співтовариства та про скасування Регламенту Комісії (ЄС) 2246/2002;

1.3.6. Дослідження гармонізації режимів охорони зареєстрованих та незареєстрованих промислових зразків у контексті членства України в Європейському Союзі;

1.3.7. Досягнення повної відповідності законодавства у сфері правової охорони торговельних марок Директиві Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2015/2436 від 16 грудня 2015 року про наближення законодавства держав-членів щодо торговельних марок (із змінами), Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2017/1001 від 14 червня 2017 року про торговельну марку;

1.3.8. Перехід на європейську систему експертизи торговельних марок за абсолютними підставами;

1.3.9. Досягнення повної відповідності законодавства у сфері правової охорони географічних зазначень *acquis* Європейського Союзу, в тому числі актів щодо правової охорони географічних зазначень на ремісничі та промислові вироби;

1.3.10. Гармонізація законодавства України про компонування напівпровідникових виробів з Директивою Ради 87/54/ЄЕС від 16 грудня 1986 року про правову охорону топографій напівпровідникових виробів;

1.3.11. Імплементация Директиви Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2016/943 про захист нерозкритих ноу-хау та ділової інформації (комерційної таємниці) від їх неправомірного отримання, використання та розкриття у національне законодавство;

1.3.12. Інтеграція правозастосовної практики Суду справедливості Європейського Союзу у національне законодавство та правозастосування.

Очікуваним результатом цієї операційної цілі є цілісне оновлення законодавства у сфері промислової власності з повною гармонізацією з *acquis* Європейського Союзу і практиками європейських відомств. Законодавство про винаходи і корисні моделі модернізоване у зв'язку з імплементациєю Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 1610/96 від 23 липня 1996 року про запровадження сертифіката додаткової охорони для засобів захисту рослин, Директиви Європейського Парламенту і Ради 98/44/ЄЕС

від 6 липня 1998 року про правову охорону біотехнологічних винаходів, Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 1901/2006 від 12 грудня 2006 року про лікарські засоби для педіатричного застосування та про внесення змін до Регламенту (ЄЕС) № 1768/92, Директиви 2001/20/ЄС, Директиви 2001/83/ЄС та Регламенту (ЄС) № 726/2004, Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 469/2009 від 6 травня 2009 року про запровадження сертифіката додаткової охорони для лікарських засобів, Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 2019/933 від 20 травня 2019 року, що змінює Регламент (ЄС) № 469/2009 щодо сертифіката додаткової охорони для лікарських засобів, Директиви Європейського Парламенту і Ради 98/44/ЄЕС від 6 липня 1998 року про правову охорону біотехнологічних винаходів, запроваджено врівноважену систему примусового ліцензування для потреб охорони здоров'я та надзвичайних ситуацій, а правила експертизи заявок на об'єкти промислової власності приведено у відповідність до практик Європейського патентного відомства. Затверджена Дорожня карта приєднання до Європейської патентної конвенції із чітко обґрунтованою оптимальною моделлю інтеграції; водночас формується збалансована модель правової охорони корисної моделі, яка забезпечує швидке набуття прав (зокрема під час правового режиму воєнного стану), встановлює відповідальність власника для запобігання зловживанням і зберігає можливість перевірки патентоздатності за запитом або *ex officio*. Законодавство про промислові зразки повністю узгоджується з Директивою Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2024/2823 від 23 жовтня 2024 року про правову охорону промислових зразків (нова редакція) та Регламентом Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2024/2822 від 23 жовтня 2024 року про внесення змін до Регламенту Ради (ЄС) 6/2002 про промислові зразки Співтовариства та про скасування Регламенту Комісії (ЄС) 2246/2002. Гармонізація додатково підкріплена висновками аналітичного звіту щодо гармонізації режимів зареєстрованих і незареєстрованих промислових зразків у контексті членства України в Європейському Союзі. Оновлюється закон про торговельні марки відповідно до Директиви Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2015/2436 (ЄС) від 16 грудня 2015 року про наближення законодавства держав-членів щодо торговельних марок (із змінами) та Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2017/1001 від 14 червня 2017 року про торговельну марку Європейського Союзу; удосконалена система географічних зазначень із посиленням захистом від імітацій та неправомірного використання (включно в доменних іменах); норми щодо компонувань напівпровідникових виробів приводяться у відповідність до Директиви Ради 87/54/ЄЕС від 16 грудня 1986 року про правову охорону топографій напівпровідникових виробів; ухвалений комплексний закон про комерційні таємниці згідно з Директивою Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2016/943 від 8 червня 2016 року про захист нерозкритих ноу-хау та ділової інформації (комерційної таємниці) від їх неправомірного отримання,

використання та розкриття. У підсумку забезпечена узгодженість правозастосування з європейськими стандартами та підвищується передбачуваність і ефективність системи охорони прав промислової власності.

Операційна ціль 1.4. Досягнення повної відповідності законодавства України у сфері захисту прав інтелектуальної власності асquis Європейського Союзу

Ця операційна ціль передбачає повну імплементацію інструментів цивільно-правового захисту прав інтелектуальної власності, передбачених Директивою Європейського Парламенту і Ради 2004/48/ЄС від 29 квітня 2004 року про захист прав інтелектуальної власності (із змінами), та їх інтеграцію в національну судову та виконавчу практику. Впровадження процесуальних механізмів збереження доказів до розгляду справи по суті, ефективних судових заборон (у т. ч. щодо посередників), коригувальних заходів щодо товарів/обладнання, права на інформацію, відшкодування збитків і витрат, оприлюднення судових рішень, а також процесуальних гарантій конфіденційності та пропорційності.

Основні завдання для реалізації Операційної цілі 1.4.:

1.4.1. Гармонізація законодавства у сфері захисту прав інтелектуальної власності з положеннями Директиви Європейського Парламенту і Ради 2004/48/ЄС від 29 квітня 2004 року про захист прав інтелектуальної власності (із змінами);

1.4.2. Напрацювання методичних підходів до стягнення реальних збитків і упущеної вигоди, рекомендацій щодо розміру звичайної винагороди (роялті), застосування паушальної суми, а також стягнення з порушника прав інтелектуальної власності повної суми доходу, отриманого внаслідок порушення;

1.4.3. Оновлення та систематизація методичних підходів правозастосування норм щодо покладення розумних і пропорційних витрат у судових справах про захист прав інтелектуальної власності на сторону, що програла судовий спір (включно з витратами на експертизи, зберігання арештованого майна, виконання ухвал суду);

1.4.4. Запровадження системи моніторингу правозастосування та щорічної публічної звітності про використання інструментів захисту прав інтелектуальної власності.

Очікуваним результатом цієї операційної цілі є створення передбачуваного та дієвого середовища правозастосування у сфері інтелектуальної власності: докази надійно зберігаються й стають доступними суду, що зменшує частку проваджень, припинених через неможливість оперативного збирання

необхідної доказової бази; порушення прав інтелектуальної власності оперативно припиняються, а канали поширення товарів з порушенням прав інтелектуальної власності перекриваються; правовласники отримують необхідні дані про обсяги шкоди та ланцюги постачання товарів з порушенням прав інтелектуальної власності для своєчасного застосування заходів захисту прав, в тому числі подання позовів до суду; розміри компенсацій стають прогнозованими й відчутними, формуючи стримувальний ефект; бар'єри доступу до правосуддя знижуються, зокрема для малих та середніх підприємств; забезпечується баланс між ефективним доказуванням і охороною комерційної таємниці, що підвищує готовність бізнесу відстоювати свої права; незаконний контент швидко вилучається, а кількість повторних порушень скорочується; формується сталий масив даних про стан захисту прав інтелектуальної власності різними уповноваженими органами для коригування державної політики щодо правового регулювання захисту прав інтелектуальної власності та підвищується прозорість сукупності інструментів захисту прав інтелектуальної власності для ринку й партнерів з Європейського Союзу.

Стратегічна ціль 2. Посилення інституційної спроможності та модернізація цифрової інфраструктури сфери інтелектуальної власності

Операційна ціль 2.1. Розбудова державної системи правової охорони інтелектуальної власності шляхом посилення координації між її компонентами, та взаємодії з іншими органами, які здійснюють повноваження у сфері інтелектуальної власності

Ця операційна ціль передбачає розбудову стійкої, ефективної та прозорої інституційної моделі управління у сфері інтелектуальної власності, що базується на партнерстві між державою, бізнесом, наукою, творцями та винахідниками, а також суспільством. Розвиток сучасної державної системи правової охорони інтелектуальної власності є ключовою умовою для наповнення національної економіки знаннями, інноваціями та креативністю. Виконання цієї цілі охоплює подальше вдосконалення механізмів державного управління та координації дій органів державної влади, підприємств, установ, організацій у сфері інтелектуальної власності, зокрема підтримку розвитку ефективної системи управління діяльністю НОІВ у координації з Мінекономіки.

Основні завдання для реалізації Операційної цілі 2.1.:

2.1.1. Перегляд ролі, функцій та уточнення повноважень Ради з питань інтелектуальної власності Кабінету Міністрів України;

2.1.2. Забезпечення узгодженості стратегічного планування у сфері інтелектуальної власності шляхом системної координації між Мінекономіки та НОІВ;

2.1.3. Розвиток НОІВ як відкритої платформи для діалогу між державою, правовласниками, творцями та винахідниками;

2.1.4. Підвищення якості, ефективності та доступності сервісів і послуг у сфері інтелектуальної власності;

2.1.5. Оптимізація процедур експертизи заявок на об'єкти інтелектуальної власності із забезпеченням прозорості та неупередженості;

2.1.6. Впровадження клієнтоорієнтованої моделі обслуговування та розширення електронного доступу до державних сервісів у сфері інтелектуальної власності.

Очікуваним результатом цієї операційної цілі є формування стійкої інституційної екосистеми інтелектуальної власності, здатної забезпечувати якісні публічні сервіси, ефективну державну політику у сфері інтелектуальної власності, професійний експертний рівень і довіру творців, винахідників, бізнесу та міжнародних партнерів до державної системи правової охорони інтелектуальної власності.

Операційна ціль 2.2. Посилення співпраці з провідними міжнародними організаціями та інтеграція у глобальні системи інтелектуальної власності

Ця операційна ціль передбачає розвиток системного міжнародного партнерства у сфері інтелектуальної власності, спрямованого на інтеграцію України до європейського та світового простору інтелектуальної власності, впровадження кращих практик управління, захисту та комерціалізації прав інтелектуальної власності. Посилення співпраці між Мінекономіки, НОІВ, з одного боку, та міжнародними організаціями, зокрема ВОІВ, інституціями Європейського Союзу, Відомством інтелектуальної власності Європейського Союзу, Європейським патентним відомством та іншими партнерами, що сприятиме підвищенню рівня довіри до державної системи правової охорони інтелектуальної власності, розширенню доступу до глобальних інформаційних ресурсів .

У межах цієї цілі реалізуються ініціативи щодо приєднання України до міжнародних договорів і програм у сфері інтелектуальної власності, розбудови технічної сумісності публічних електронних реєстрів, інших інформаційно-комунікаційних систем, баз даних, державних інформаційних ресурсів із міжнародними системами (TMview, DesignView, PatentScope тощо), а також забезпечення участі України в міжнародних механізмах розгляду заявок на об'єкти промислової власності, їх експертизи та пошуку об'єктів промислової власності. Важливим напрямом є посилення ролі НОІВ як активного учасника системи Договору про патентну кооперацію, Мадридської системи міжнародної реєстрації торговельних марок та Гаазької системи міжнародної реєстрації

промислових зразків, що розширює можливості українських заявників у глобальному масштабі.

Особливий акцент робиться на зміцненні стратегічного діалогу між Мінекономіки, за участі НОІВ, та міжнародними партнерами з метою координації державної політики у сфері інтелектуальної власності, гармонізації законодавства з асquis Європейського Союзу, участі у регіональних ініціативах і проектах міжнародної технічної допомоги (EU4IP, IP Key, WIPO Academy тощо). Це сприятиме професіоналізації українських фахівців у сфері інтелектуальної власності, обміну досвідом, впровадженню міжнародних стандартів та формуванню позитивного іміджу України як надійного партнера у глобальній екосистемі інтелектуальної власності.

Основні завдання для реалізації Операційної цілі 2.2.:

2.2.1. Посилення міжнародної діяльності України у сфері інтелектуальної власності та просування інтересів України в міжнародних організаціях, зокрема ВОІВ, інституціях Європейського Союзу і в рамках заходів, пов'язаних з підготовкою до переговорів та власне переговорами з Європейським Союзом щодо укладення Угоди про вступ України до Європейського Союзу;

2.2.2. Розвиток міжнародної діяльності для зміцнення глобальної позиції України у сфері інтелектуальної власності та поглиблення співпраці з міжнародними та регіональними організаціями, зокрема ВОІВ, інституціями Європейського Союзу та іншими іноземними або міжнародними партнерами;

2.2.3. Підвищення кваліфікації експертів НОІВ відповідно до стандартів і практик ВОІВ, Відомства інтелектуальної власності Європейського Союзу, Європейського патентного відомства для забезпечення високої якості експертизи заявок на об'єкти права промислової власності та міжнародного визнання;

2.2.4. Розширення суб'єктного представництва від України в міжнародній співпраці у сфері інтелектуальної власності (суди, правоохоронні органи, асоціації тощо).

Очікуваним результатом цієї операційної цілі є інституційне зміцнення міжнародного авторитету України у сфері інтелектуальної власності, забезпечення її повноцінної участі в глобальних процесах управління правами інтелектуальної власності, а також формування позитивного іміджу України як надійного, технологічно спроможного та рівноправного партнера у світовій системі інтелектуальної власності.

Операційна ціль 2.3. Розбудова системи організацій колективного управління, що відповідають найкращим світовим практикам прозорості, ефективності та справедливого розподілу винагороди

Ця операційна ціль передбачає розбудову сучасної, прозорої та цифрової системи колективного управління майновими правами, що відповідає, зокрема європейським стандартам, запровадженням Директивою 2014/26/ЄС, та практикам ВОІВ. Передбачається створення передумов для повноцінного відновлення ефективної діяльності організацій колективного управління після припинення або скасування правового режиму воєнного стану, реформування механізмів акредитації, моніторингу та звітності, а також забезпечення справедливого балансу інтересів авторів, правовласників і користувачів. Ключовими напрямками є цифровізація процесів збору, розподілу та виплати винагороди, впровадження електронних договорів і автоматизованого розподілу коштів, що забезпечить прозорість фінансових потоків та електронну підзвітність організацій колективного управління, розвиток культури медіації у сфері діяльності організацій колективного управління і підвищення ефективності взаємодії між організаціями колективного управління, користувачами та державою.

З урахуванням висновків, викладених у Звітах Європейської Комісії 2023, 2024, 2025 років, ця ціль спрямована на відновлення акредитації організацій колективного управління, посилення прозорості та формування стійкої системи колективного управління, інтегрованої у європейський простір авторського права.

Основні завдання для реалізації Операційної цілі 2.3.:

2.3.1. Вдосконалення механізму акредитації організацій колективного управління з урахуванням досвіду країн Європейського Союзу і вимог Директиви 2014/26/ЄС;

2.3.2. Врегулювання особливостей діяльності організацій колективного управління з урахуванням балансу інтересів усіх категорій суб'єктів авторського права і суміжних прав;

2.3.3. Впровадження тарифної політики організаціями колективного управління для забезпечення прозорого, ефективного та справедливого встановлення тарифів;

2.3.4. Цифровізація процесів колективного управління через створення цифрової екосистеми для взаємодії між організаціями колективного управління, користувачами та правовласниками;

2.3.5. Перехід до цифрової системи звітності та моніторингу діяльності організацій колективного управління для підвищення прозорості та оперативності взаємодії з Мінекономіки.

Очікуваним результатом цієї операційної цілі є формування в Україні сучасної, прозорої та ефективної системи колективного управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав, яка відповідає стандартам Європейського Союзу та ВОІВ, забезпечує справедливий

розподіл винагороди авторам, виконавцям, правовласникам і довіру користувачів.

Реалізація цієї операційної цілі призведе до відновлення ефективної діяльності організацій колективного управління після закінчення строку дії воєнного стану та запровадження прозорих, справедливих і передбачуваних правил взаємодії між усіма учасниками процесу колективного управління майновими авторськими та (або) суміжними правами; повної цифровізації процесів управління – від збору і розподілу винагороди до звітності, з переходом на автоматизовані розрахунки та інтегровану взаємодію через цифрову екосистему; підвищення прозорості та підзвітності діяльності організацій колективного управління перед авторами, правовласниками, користувачами та державою завдяки впровадженню цифрових інструментів моніторингу й звітування; зміцнення інституційної спроможності та професійного рівня організацій колективного управління через методичну підтримку, навчання й обмін кращими міжнародними практиками; зменшення кількості спорів і конфліктів завдяки розвитку медіації.

У результаті буде створено стійку, прозору й технологічно розвинену систему колективного управління, інтегровану у європейський простір авторського права, яка забезпечує справедливу винагороду творцям та сприяє розвитку культурних і креативних індустрій України.

Операційна ціль 2.4. Цифрова трансформація сфери інтелектуальної власності через розвиток електронних сервісів, автоматизацію експертизи заявок на об'єкти промислової власності та розбудова публічних електронних реєстрів, інших інформаційно-комунікаційних систем, баз даних та державних інформаційних ресурсів

Ця операційна ціль передбачає повну цифровізацію процесів у сфері реєстрації прав інтелектуальної власності — від подання заявок до видачі охоронних документів, забезпечення відкритості даних, вдосконалення автоматизації експертизи та впровадження інтелектуальних аналітичних інструментів. Мета — створення сучасної, надійної цифрової екосистеми реєстрації прав інтелектуальної власності, що орієнтована на користувача та відповідає міжнародним стандартам ефективності і безпеки. У межах цієї цілі передбачено вдосконалення електронних сервісів реєстрації прав інтелектуальної власності для заявників та власників прав інтелектуальної власності, створення єдиного кабінету користувача, розвиток системи електронного документообігу та технологічних рішень для безпечного зберігання і обміну даними. Особливу увагу буде приділено застосуванню штучного інтелекту для підвищення якості експертизи, автоматизації пошуку патентної інформації, оцінки подібностей і формування аналітики ринку прав інтелектуальної власності, з урахуванням рекомендацій та підходів ВОІВ, Відомства інтелектуальної власності Європейського Союзу, Європейського

патентного відомства і Бюро патентів та торговельних марок Сполучених Штатів Америки.

Важливим напрямом є розбудова публічних електронних реєстрів, інших інформаційно-комунікаційних систем, баз даних та державних інформаційних ресурсів, що забезпечать прозорість, швидкий доступ до інформації та підвищення довіри бізнесу і суспільства до системи інтелектуальної власності. Одночасно має бути створено безпечну цифрову інфраструктуру з можливістю розподіленого зберігання даних і резервного доступу, що гарантуватиме безперервність роботи в умовах ризиків підвищеної небезпеки.

Основні завдання для реалізації Операційної цілі 2.4.:

2.4.1. Модернізація цифрової інфраструктури НОІВ для підвищення продуктивності, безпеки й ефективності роботи;

2.4.2. Розбудова публічних електронних реєстрів, інших інформаційно-комунікаційних систем, баз даних та державних інформаційних ресурсів для забезпечення прозорості та доступності інформації про об'єкти інтелектуальної власності;

2.4.3. Цифровізація процедур реєстрації майнових авторських прав і договорів, забезпечення повного переходу до електронного формату розгляду та видачі охоронних документів;

2.4.4. Впровадження нової цифрової моделі реєстрації торговельних марок за оновленою процедурою з урахуванням підходів, впроваджених Директивою Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2015/2436 від 16 грудня 2015 року про наближення законодавства держав-членів щодо торговельних марок (із змінами), Регламентом Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2017/1001 від 14 червня 2017 року про торговельну марку, включно з автоматизацією експертизи та електронною системою заперечень;

2.4.5. Використання технологій штучного інтелекту для автоматизації експертизи, аналітики та управління даними у сфері інтелектуальної власності;

2.4.6. Посилення інтеграції з міжнародними цифровими платформами ВОІВ, Відомства інтелектуальної власності Європейського Союзу, Європейського патентного відомства для обміну даними та узгодження процедур;

2.4.7. Удосконалення існуючих та впровадження нових організаційних та технічних заходів питань інформаційної та кібербезпеки у НОІВ.

Очікуваним результатом цієї операційної цілі є створення сучасної цифрової екосистеми у сфері інтелектуальної власності, що забезпечує повний цикл взаємодії між заявниками, експертами та НОІВ у цифровому форматі – від подання заявки до отримання охоронного документа. У результаті буде

підвищено швидкість і якість експертизи, скорочено строки реєстрації торговельних марок та майнових авторських прав, забезпечено відкритий доступ до даних через публічні електронні реєстри, інші інформаційно-комунікаційні системи, публічні бази даних та державні інформаційні ресурси, а також посилено інтеграцію з міжнародними цифровими платформами ВОІВ, Відомства інтелектуальної власності Європейського Союзу та Європейського патентного відомства. Цифровізація процедур, удосконалення автоматизованої експертизи та впровадження інструментів штучного інтелекту сприятимуть прозорості, безперервності процесів, покращенню користувацького досвіду й утвердженню України як технологічно розвиненої держави у сфері інтелектуальної власності.

Операційна ціль 2.5. Розвиток інституту патентних повірених через розробку стандартів етики та відповідальності, підвищення професійного рівня, розвиток партнерства між державою та приватним сектором та інтеграцію з міжнародними асоціаціями

Ця операційна ціль спрямована на посилення та модернізацію інституту патентних повірених після тривалої паузи атестації, наслідків пандемії гострої респіраторної хвороби COVID-19 та повномасштабного російського вторгнення в Україну. Передбачається регулярне проведення атестації, актуалізація Державного реєстру представників у справах інтелектуальної власності, і кадрове оновлення професії, формування системи саморегулювання з етичними та дисциплінарними стандартами, а також створення сталої моделі безперервного навчання і підвищення кваліфікації. Ціль включає інституційне партнерство між НОІВ та професійними об'єднаннями, розвиток міжнародної інтеграції та доступу до практик і вимог європейських відомств, а також комунікаційні заходи для популяризації професії серед молоді, бізнесу та авторів, винахідників.

Основні завдання для реалізації Операційної цілі 2.5.:

2.5.1. Проведення атестації та реєстрації патентних повірених на регулярній основі;

2.5.2. Розробка та впровадження стандартів професійної етики та дисциплінарної відповідальності патентних повірених;

2.5.3. Створення системи підготовки та безперервного професійного розвитку та міжнародної кваліфікації патентних повірених;

2.5.4. Поглиблення співпраці між НОІВ та професійними асоціаціями патентних повірених;

2.5.5. Інтеграція українських патентних повірених у міжнародні асоціації.

Очікуваним результатом цієї операційної цілі є формування оновленого, професійно спроможного та етично врегульованого інституту патентних повірених із актуалізованим Державним реєстром представників у справах інтелектуальної власності, відновленою атестацією, сучасною системою підготовки кадрів, міжнародними партнерствами. Такий інститут працює прозоро, має високу довіру ринку, залучає молодь, забезпечує якісну підтримку малих та середніх підприємств стартапів, та представлений у міжнародних професійних асоціаціях.

Стратегічна ціль 3. Розбудова ефективної системи захисту прав інтелектуальної власності

Операційна ціль 3.1. Посилення ефективності правозастосування та координації у сфері захисту прав інтелектуальної власності

Ця операційна ціль спрямована на створення дієвої системи захисту від порушень прав інтелектуальної власності шляхом оновлення законодавства (уточнення складів правопорушень, шкоди та санкцій), посилення спроможності правоохоронних, судових і митних органів, АМКУ (стандарти розслідування, методики розрахунку збитків, спеціалізація та навчання). Удосконалення досудових і квазісудових механізмів, запровадження інструментів протидії онлайн-порушенням і системного моніторингу (цифрові платформи, аналітика, обмін даними), а також розвитку міжвідомчої та міжнародної координації для забезпечення невідворотності покарання та зниження рівня піратства і контрафакту.

Основні завдання для реалізації Операційної цілі 3.1.:

3.1.1. Посилення адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності;

3.1.2. Посилення кримінальної відповідальності за злочини у сфері інтелектуальної власності;

3.1.3. Удосконалення процедурних аспектів діяльності Апеляційної палати НОІВ;

3.1.4. Узгодження механізмів захисту прав інтелектуальної власності та захисту від недобросовісної конкуренції: регуляторний та організаційний аспекти;

3.1.5. Підвищення кваліфікації суддів з питань інтелектуальної власності;

3.1.6. Підвищення кваліфікації митних органів з питань інтелектуальної власності;

3.1.7. Підвищення кваліфікації правоохоронних органів з питань інтелектуальної власності;

3.1.8. Посилення координації між НОІВ та судами, правоохоронними, митними органами;

3.1.9. Посилення реалізації санкційної політики у сфері інтелектуальної власності.

Очікуваним результатом досягнення цієї операційної цілі є створення узгодженої, дієвої та сучасної системи захисту прав інтелектуальної власності, у якій оновлене адміністративне й кримінальне законодавство, ефективні адміністративні процедури та високий рівень кваліфікації працівників правоохоронних органів і суддів у сфері інтелектуальної власності забезпечують швидке виявлення, припинення та належну відповідальність за порушення, включно з онлайн-порушеннями та обов'язковою конфіскацією контрафакту. Така система функціонує прозоро, спирається на посилену координацію між інституціями, інтегрована в європейські мережі, демонструє зростання результативності правозастосування та підвищує рівень довіри правовласників і суспільства.

Операційна ціль 3.2. Підвищення якості судового захисту прав інтелектуальної власності спеціалізованими інституціями, підвищення кваліфікації суддів та прискорення розгляду справ

Ця операційна ціль передбачає сталу роботу судів, які спеціалізуються на питаннях інтелектуальної власності, підвищення професійної спроможності суддів і судових експертів, уніфікацію судової практики. Ціль забезпечує передбачуваність, ефективність і довіру до судового захисту інтелектуальної власності, підсилює інвестиційну привабливість та відповідає євроінтеграційному курсу.

Основні завдання для реалізації Операційної цілі 3.2.:

3.2.1. Формування інституційних і кадрових передумов для функціонування спеціалізованого суду з питань інтелектуальної власності;

3.2.2. Розвиток судової експертизи з питань інтелектуальної власності;

3.2.3. Посилення співпраці між НОІВ та судами, в тому числі із залученням міжнародних та європейських партнерів;

3.2.4. Забезпечення єдності судової практики у справах про інтелектуальну власність;

3.2.5. Підвищення ефективності виконання судових рішень у справах про інтелектуальну власність.

Очікуваним результатом цієї операційної цілі є створення умов для ефективного розгляду спорів у сфері інтелектуальної власності суддями, що мають відповідну спеціалізацію та фахову підготовку, а також розроблення

нормативної бази для запуску роботи Вищого суду з питань інтелектуальної власності і забезпечення фахового кадрового резерву для його функціонування. Запроваджено систематичне навчання суддів, створено єдину базу правових позицій у сфері інтелектуальної власності, забезпечено обмін досвідом із європейськими інституціями та інтеграцію до спільнот суддівської спеціалізації з інтелектуальної власності.

Операційна ціль 3.3. Підвищення ефективності митного захисту прав інтелектуальної власності при переміщенні товарів через митний кордон України

Ця операційна ціль передбачає завершення приведення митного законодавства у сфері захисту прав інтелектуальної власності у повну відповідність до законодавства Європейського Союзу, оптимізацію електронних ресурсів та систем, спрощення доступу правовласників до митного реєстру об'єктів права інтелектуальної власності, підвищення результативності виявлення товарів з ознаками порушення прав інтелектуальної власності митними органами, впровадження ефективних механізмів зберігання та знищення вилучених товарів, а також забезпечення ефективної взаємодії між митними органами, НОІВ, правоохоронними органами та правовласниками, навчання та систематичне підвищення кваліфікації посадових осіб митних органів.

Основні завдання для реалізації Операційної цілі 3.3.:

3.3.1. Гармонізація митного законодавства у сфері захисту прав інтелектуальної власності з нормами Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 608/2013 від 12 червня 2013 року щодо забезпечення митними органами дотримання прав інтелектуальної власності та про скасування Регламенту Ради (ЄС) 1383/2003, а також імплементаційного регламенту, що його доповнює;

3.3.2. Розвиток цифрових рішень, що використовуються для обміну інформацією між митними органами, правовласниками та декларантами.

Очікуваним результатом цієї операційної цілі є завершення створення сучасної та прозорої системи митного захисту прав інтелектуальної власності, яка в повному обсязі відповідає стандартам та практикам Європейського Союзу, підвищення ефективності виконання митними органами функції сприяння захисту прав інтелектуальної власності.

Операційна ціль 3.4. Розвиток інституту альтернативних способів вирішення спорів у сфері інтелектуальної власності

Ця операційна ціль передбачає розбудову в Україні повного циклу позасудового врегулювання спорів у сфері інтелектуальної власності через

розвиток цифрової інфраструктури та підвищення культури застосування альтернативних способів вирішення спорів. Вона охоплює створення стимулів для використання медіації та інших процедур, запуск і масштабування платформи позасудового вирішення спорів, посилення спроможності Центру медіації та посередництва при НОІВ, розвиток мережі спеціалізованих медіаторів та інтеграцію з практиками ВОІВ.

Основні завдання для реалізації Операційної цілі 3.4.:

3.4.1. Посилення ролі НОІВ та Центру медіації та посередництва у популяризації процедур альтернативних способів вирішення спорів;

3.4.2. Розвиток Реєстру медіаторів, які залучаються до вирішення спорів у сфері інтелектуальної власності;

3.4.3. Розробка та впровадження онлайн-платформи для медіації у сфері інтелектуальної власності ;

3.4.4. Створення спеціалізованої освітньої онлайн-платформи для підвищення професійної компетентності медіаторів у сфері інтелектуальної власності;

3.4.5. Підвищення рівня обізнаності бізнесу щодо переваг альтернативних способів вирішення спорів та онлайн вирішення спорів;

3.4.6. Запровадження стимулів для використання альтернативних способів вирішення спорів у законодавстві.

Очікуваним результатом виконання цієї операційної цілі є посилення використання альтернативних способів вирішення спорів у сфері інтелектуальної власності завдяки розвитку Центру медіації та посередництва при НОІВ, запуску електронної платформи онлайн-медіації та веденню Реєстру медіаторів, які залучаються до вирішення спорів у сфері інтелектуальної власності. Сформувалась спільнота сертифікованих медіаторів, зросла довіра бізнесу й правовласників до позасудових механізмів, а українська практика інтегрована у міжнародні підходи за підтримки ВОІВ та інших партнерів.

Операційна ціль 3.5. Посилення захисту прав інтелектуальної власності в мережі Інтернет

Ця операційна ціль передбачає підтримання системного застосування інструментів захисту прав інтелектуальної власності в мережі Інтернет, що охоплює електронну процедуру подання повідомлень про порушення та їх оперативного усунення, інституційну співпрацю для підвищення ефективності процедур захисту в різних державних органах. Вона включає системний аналіз, взаємодію з митними та правоохоронними органами, а також методичну й просвітницьку підтримку правовласників – у межах та на підставі національного законодавства України.

Основні завдання для реалізації Операційної цілі 3.5.:

3.5.1. Удосконалення системи позасудового блокування контенту, що порушує авторські права;

3.5.2. Розвиток комплексу заходів протидії поширенню нелегального контенту у цифровому середовищі;

3.5.3. Підвищення захисту прав інтелектуальної власності в мережі Інтернет з урахуванням досвіду Європейського Союзу та США.

Очікуваним результатом виконання цієї операційної цілі є створення ефективної та прозорої системи онлайн-правозастосування, у межах якої діє електронна процедура повідомлення та оперативного усунення порушень, працюють швидкі інструменти видалення або блокування піратського контенту, а співпраця з інтернет-платформами забезпечує дотримання прав інтелектуальної власності щодо розміщеного контенту. Просвітницька підтримка правовласників формує довіру до національної системи захисту прав інтелектуальної власності та створює умови для сталої роботи механізму повідомлення і реагування на порушення прав, що в підсумку веде до зниження рівня онлайн-піратства.

Стратегічна ціль 4. Трансформація інтелектуальної власності в драйвер економічного зростання через комерціалізацію інновацій та розвиток креативних індустрій

Операційна ціль 4.1. Розбудова національної інфраструктури трансферу технологій та комерціалізації прав інтелектуальної власності

Ця операційна ціль передбачає створення ефективної національної інфраструктури комерціалізації прав інтелектуальної власності та трансферу технологій, що забезпечить перетворення результатів наукових досліджень і розробок у конкурентоспроможні продукти, послуги та технології. Її реалізація має на меті зміцнення інституційної спроможності держави у сфері інноваційної діяльності, сприяння формуванню відкритого, конкурентоспроможного й інноваційного наукового простору в державі, формування сталих каналів взаємодії між наукою, бізнесом і державним сектором, а також підвищення рівня залучення інвестицій в інноваційні проєкти.

Основні завдання для реалізації Операційної цілі 4.1.:

4.1.1. Удосконалення законодавства в частині створення, використання та розпорядження правами на об'єкти інтелектуальної власності та здійснення трансферу технологій, а також уніфікація термінології відповідно до керівництв Організації економічного співробітництва та розвитку;

4.1.2. Розбудова інноваційної інфраструктури, забезпеченої інструментами інтелектуальної власності;

4.1.3. Запровадження ідентифікації галузей економіки з високою інтенсивністю використання прав інтелектуальної власності економіки та аналітичний моніторинг ефективності комерціалізації прав інтелектуальної власності;

4.1.4. Інтеграція інструментів інтелектуальної власності в інноваційну та виробничу діяльність елементів національної інноваційної екосистеми.

Очікуваним результатом виконання цієї операційної цілі є створення сучасної та юридично визначеної національної інфраструктури трансферу технологій і комерціалізації прав інтелектуальної власності, інтегрованої в інноваційну екосистему та узгодженої з міжнародними стандартами. Розширена мережа центрів підтримки технологій та інновацій, посилена співпраця між науковими установами, закладами освіти, бізнесом і громадянським сектором, а також підвищена обізнаність молоді забезпечать ефективне перетворення результатів досліджень на продукти, послуги й технології, що здатні посилювати інноваційний розвиток країни.

Операційна ціль 4.2. Запровадження фінансових стимулів для створення, охорони та комерціалізації інтелектуальної власності через партнерство між державою та приватним сектором

Ця операційна ціль передбачає запровадження фінансових та організаційних стимулів для створення, охорони й комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності, зокрема через механізми взаємодії держави з приватним сектором та ефективне управління правами інтелектуальної власності, створеними за публічні кошти. Вона охоплює впровадження інноваційних ваучерів, розвиток партнерств між бізнесом, університетами та науковими установами, а також удосконалення процедур розподілу прав з метою активізації інноваційної діяльності та трансферу технологій. Реалізація цієї цілі сприятиме перетворенню результатів досліджень на конкурентоспроможні продукти й технології та залученню приватних інвестицій у національну інноваційну екосистему.

Основні завдання для реалізації Операційної цілі 4.2.:

4.2.1. Економічні стимули патентування, комерціалізації та трансферу технологій;

4.2.2. Запровадження інструментів державної підтримки трансферу технологій та розвитку високотехнологічного виробництва;

4.2.3. Розвиток політик інтелектуальної власності та підтримки інновацій у державному секторі й бізнесі.

Очікуваним результатом виконання цієї операційної цілі є формування ефективної системи фінансових та організаційних стимулів, що підвищує обсяги патентування, комерціалізації та трансферу технологій і створює сприятливі умови для розвитку партнерств між бізнесом, науковими установами та державним сектором. Це призводить до зростання кількості інноваційних проєктів, залучення приватних інвестицій, активнішого використання прав інтелектуальної власності у господарській діяльності та перетворення наукових розробок на реальні конкурентоспроможні продукти та технології.

Операційна ціль 4.3. Істотне посилення цивільного обороту майнових прав інтелектуальної власності

Ця операційна ціль передбачає істотне посилення цивільного обороту майнових прав інтелектуальної власності шляхом комплексного вдосконалення законодавства, інституційних механізмів та інформаційної підтримки.

Досягнення цієї цілі забезпечить правову визначеність та ефективний цивільний оборот майнових прав інтелектуальної власності, удосконалить порядок їх використання, передачі, застави, спадкування та страхування, підвищить ефективність оцінки та управління правами інтелектуальної власності. Крім того, вона сприятиме популяризації науково-технічних досягнень, а також активному залученню бізнесу до комерціалізації інтелектуальної власності та трансферу технологій.

У результаті активізовано цивільний оборот майнових прав інтелектуальної власності, створено сприятливі умови для функціонування ринку інтелектуальної власності та підвищено інвестиційну привабливість України.

Основні завдання для реалізації Операційної цілі 4.3.:

4.3.1. Удосконалення правового регулювання цивільного обороту майнових прав інтелектуальної власності;

4.3.2. Запровадження системи добровільного страхування у сфері інтелектуальної власності;

4.3.3. Удосконалення системи оцінки вартості об'єктів прав інтелектуальної власності;

4.3.4. Удосконалення бухгалтерського та статистичного обліку об'єктів прав інтелектуальної власності.

Очікуваним результатом виконання цієї операційної цілі є формування стабільного та передбачуваного правового режиму цивільного обороту майнових прав інтелектуальної власності, у тому числі щодо їх використання,

передачі, застави, спадкування та страхування. Запроваджується дієва система добровільного страхування ризиків у сфері інтелектуальної власності, удосконалюються стандарти оцінки вартості об'єктів права інтелектуальної власності та методики їх відображення в бухгалтерському й статистичному обліку.

Операційна ціль 4.4. Стимулювання створення та використання інтелектуальної власності реальним сектором економіки через аналітику, підтримку патентування та інтеграцію інтелектуальної власності у бізнес-стратегії

Ця операційна ціль передбачає стимулювання системного створення, правової охорони та використання об'єктів інтелектуальної власності реальним сектором економіки шляхом розвитку аналітики у сфері прав інтелектуальної власності, підтримки патентування та інтеграції управління інтелектуальною власністю у бізнес-стратегії. Реалізація цілі скоротить розрив між потенціалом інтелектуальних активів та їх фактичним використанням, зокрема малими та середніми підприємствами, посилить комерціалізацію розробок, доступ до інвестицій та міжнародних ринків, а також забезпечить бізнесу простий доступ до інфраструктури підтримки інновацій.

Основні завдання для реалізації Операційної цілі 4.4.:

4.4.1. Розробка та впровадження стратегій управління інтелектуальною власністю в реальному секторі економіки;

4.4.2. Забезпечення надання бізнесу широкого спектра послуг у сфері інтелектуальної власності та трансферу технологій;

4.4.3. Створення та впровадження онлайн-модуля з комерціалізації прав на об'єкти інтелектуальної власності та трансферу технологій у складі вебпорталу НОІВ;

4.4.4. Запровадження регіональних програм підтримки патентування розробок українських авторів та винахідників;

4.4.5. Розвиток інформаційних та комунікаційних заходів із популяризації інноваційної діяльності та використання інтелектуальної власності бізнесом.

Очікуваним результатом виконання цієї операційної цілі є системна інтеграція реальним сектором економіки управління правами інтелектуальної власності у стратегії розвитку бізнесу, активізація патентування та використання об'єктів інтелектуальної власності, зокрема в малому та середньому бізнесі. Запуск онлайн-платформи та розширення спектра послуг з аналітики й трансферу технологій забезпечать зростання кількості угод з використанням прав інтелектуальної власності, підвищення інноваційної

активності та посилення конкурентоспроможності українських підприємств на внутрішньому й міжнародному ринках.

Операційна ціль 4.5. Підвищення рівня економічного зростання креативних індустрій через інструменти інтелектуальної власності

Ця операційна ціль передбачає розвиток креативних індустрій як драйвера економічного зростання та формування позитивного іміджу України у світі через удосконалення законодавства, протидію порушенням, підвищення правової обізнаності та стимулювання поширенню українського креативного контенту.

Основні завдання для реалізації Операційної цілі 4.5.:

4.5.1. Моніторинг діяльності креативних індустрій з метою виявлення їх досягнень, проблем і потреб та вироблення заходів, які сприятимуть розвитку креативних індустрій;

4.5.2. Розширення переліку видів економічної діяльності, які належать до креативних секторів економіки;

4.5.3. Посилення ролі органів місцевого самоврядування у розвитку та стимулюванні інвестування у креативні сектори економіки з урахуванням особливостей певного регіону, включення до стратегій регіонального розвитку позицій, пов'язаних зі створенням креативних просторів;

4.5.4. Підвищення рівня обізнаності щодо прав інтелектуальної власності, а також підходів до їх комерціалізації серед представників креативних секторів економіки;

4.5.5. Посилення політик сприяння розвитку креативних індустрій;

4.5.6. Вдосконалення національного законодавства, яке регулює діяльність окремих креативних індустрій, шляхом оновлення його норм та відмови від надмірного правового регулювання;

4.5.7. Забезпечення методичного та інформаційного супроводження креативних секторів економіки з питань інтелектуальної власності.

Очікуваним результатом виконання цієї операційної цілі є формування сучасної та конкурентоспроможної системи розвитку креативних індустрій із оновленим нормативним середовищем, якісною аналітикою та розширеними можливостями державної й грантової підтримки. Це забезпечить інтеграцію українських креативних секторів у глобальний простір, посилення ролі місцевого самоврядування, зростання міжнародної присутності культурного продукту та оцінку їхнього економічного внеску.

Операційна ціль 4.6. Збереження та охорона в Україні генетичних ресурсів, традиційних знань та традиційних виражень культури

Ця операційна ціль передбачає створення та впровадження системи заходів для збереження і правової охорони генетичних ресурсів, традиційних знань і традиційних виражень культури, підвищення обізнаності відповідних спільнот, посилення співпраці між державними органами, науковими інституціями та місцевими громадами, а також моніторинг і впровадження міжнародних стандартів у цій сфері.

Основні завдання для реалізації Операційної цілі 4.6:

4.6.1. Популяризація культурної спадщини корінних народів через цифровізацію на державному рівні;

4.6.2. Підвищення поінформованості суспільства про доцільність збереження та охорони генетичних ресурсів, традиційних знань та традиційних виражень культури;

4.6.3. Підвищення обізнаності та залученості корінних народів та місцевих громад в частині питань виявлення, відновлення, збереження та охорони генетичних ресурсів, традиційних знань та традиційних виражень культури;

4.6.4. Сприяння розвитку інституту географічних зазначень для підтримки місцевих виробників та представників народних промислів;

4.6.5. Нормативне та інституційне забезпечення охорони генетичних ресурсів, традиційних знань і традиційних виражень культури;

4.6.6. Ідентифікація, облік, збереження та підтримка традиційних знань, культурної спадщини й генетичних ресурсів.

Очікуваним результатом виконання цієї операційної цілі є створення в Україні цілісної та юридично визначеної системи збереження й охорони генетичних ресурсів, традиційних знань і традиційних виражень культури, що забезпечує їх ідентифікацію, облік, захист і сталий розвиток у взаємодії з корінними народами та місцевими громадами. Підвищена обізнаність суспільства, цифрова популяризація культурної спадщини та підтримка географічних зазначень сприятимуть збереженню унікальних культурних практик і залученню їх до національної інноваційної та економічної екосистеми.

Стратегічна ціль 5. Стимулювання інновацій та охорони прав інтелектуальної власності у критично важливих сферах економіки: оборона, охорона здоров'я, енергетика та агропромисловий комплекс

Операційна ціль 5.1. Сприяння розвитку права інтелектуальної власності, інновацій та трансферу технологій у сфері безпеки і оборони

Ця операційна ціль спрямована на створення інтегрованої національної екосистеми управління інтелектуальною власністю у секторі безпеки і оборони, що забезпечить технологічний суверенітет держави, сталий розвиток оборонно-промислового комплексу та ефективний двосторонній трансфер технологій між оборонним та цивільним секторами. Реалізація цілі передбачає формування єдиних підходів до управління правами інтелектуальної власності у складових сектору безпеки і оборони, що гарантуватиме прозорість та справедливість у питаннях виникнення, розподілу та належності прав на об'єкти інтелектуальної власності, стимулює інноваційний розвиток оборонно-промислового комплексу через створення економічних та правових механізмів захисту і використання результатів інтелектуальної діяльності, а також забезпечує інтеграцію у міжнародні ланцюги створення вартості через врегулювання питань інтелектуальної власності при експорті технологій, міжнародній кооперації та створенні спільних підприємств. Операційна ціль охоплює повний цикл управління інтелектуальною власністю від створення та документування результатів інтелектуальної, творчої діяльності до їх правової охорони, комерціалізації та розпоряджання ними, з урахуванням специфіки режимів секретності, правового режиму воєнного стану та вимог національної безпеки.

Основні завдання для реалізації Операційної цілі 5.1.:

5.1.1. Удосконалення нормативно-правового регулювання та методичного забезпечення управління інтелектуальною власністю в оборонно-промисловому комплексі;

5.1.2. Створення єдиної інформаційної системи обліку об'єктів інтелектуальної власності, які стосуються технологій військового призначення і подвійного використання;

5.1.3. Розбудова системи трансферу технологій у сфері національної безпеки і оборони;

5.1.4. Підвищення поінформованості з питань інтелектуальної власності та інноваційної культури у секторі безпеки і оборони України, в тому числі в оборонно-промисловому комплексі.

Очікуваним результатом цієї операційної цілі є сформовані єдині підходи та нормативно-методична база з питань управління інтелектуальною власністю у секторі безпеки і оборони з координаційною роллю Міноборони. Створено і забезпечено наповнення єдиної інформаційної бази науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, результатів інтелектуальної діяльності та технологій військового, спеціального і подвійного призначення, конструкторської документації на продукцію військового призначення у взаємодії з реєстром конструкторської документації на озброєння, військову та

спеціальну техніку. Забезпечені належні правові та організаційні механізми для ефективного трансферу технологій військового призначення та подвійного використання, а також охорони і захисту прав інтелектуальної власності в умовах міжнародної кооперації та експортної діяльності оборонно-промислового комплексу.

Операційна ціль 5.2. Створення правових механізмів для забезпечення доступу населення до життєво важливих ліків при збереженні стимулів для фармацевтичних інновацій через примусове ліцензування, патентні пули та підтримку локального виробництва

Ця операційна ціль спрямована на удосконалення системи управління інтелектуальною власністю у фармацевтичній сфері для досягнення балансу між захистом прав володільців патентів та забезпеченням доступності життєво необхідних лікарських засобів для населення України в умовах воєнного стану та відбудови. Реалізація цілі передбачає гармонізацію національного законодавства з європейськими стандартами та міжнародними рекомендаціями ВООЗ і Програми розвитку ООН, зокрема через удосконалення процедури реєстрації лікарських засобів, удосконалення механізмів примусового ліцензування та уточнення правил видачі сертифікатів додаткової охорони. Операційна ціль також охоплює стимулювання локального та контрактного виробництва лікарських засобів через створення сприятливих правових умов для фармацевтичних інновацій та трансферу технологій.

Основні завдання для реалізації Операційної цілі 5.2.:

5.2.1. Імплементация європейських стандартів, положень Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності від 15 квітня 1994 року та рекомендацій міжнародних організацій щодо балансу між захистом інтелектуальної власності та доступом до ліків;

5.2.2. Удосконалення процедури реєстрації лікарських засобів в частині патентної прив'язки;

5.2.3. Удосконалення порядку видачі сертифікатів додаткової охорони з урахуванням положень Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 469/2009 від 6 травня 2009 року про додатковий захисний сертифікат для лікарських засобів та Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 2019/933 від 20 травня 2019 року, яким вносяться зміни до Регламенту (ЄС) № 469/2009 щодо сертифіката додаткової охорони для лікарських засобів, а також з урахуванням практики Суду справедливості Європейського Союзу;

5.2.4. Розширення можливостей примусового ліцензування та запровадження інших гнучких умов Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності від 15 квітня 1994 року;

5.2.5. Стимулювання локального та контрактного виробництва лікарських засобів.

Очікуваним результатом цієї операційної цілі є гармонізація національного законодавства з європейськими стандартами та міжнародними зобов'язаннями у сфері інтелектуальної власності й обігу лікарських засобів, зокрема шляхом усунення патентної прив'язки, удосконалення механізмів примусового ліцензування. Створено дієві правові інструменти для збалансування інтересів володільців патентів і потреб населення в доступі до життєво важливих ліків, що забезпечить розширення асортименту лікарських засобів і зниження їх вартості. Це сприяє розвитку локального фармацевтичного виробництва та залученню інвестицій у фармацевтичні інновації завдяки передбачуваному правовому середовищу, яке відповідає стандартам Європейського Союзу й ураховує особливості системи охорони здоров'я України.

Операційна ціль 5.3. Сприяння розвитку правової охорони сортів рослин

Ця операційна ціль передбачає сприяння інноваціям у селекції та інтеграції України до європейського ринку насіння і садивного матеріалу. Правова охорона сортів рослин є важливим елементом системи інтелектуальної власності та інструментом стимулювання інновацій у селекції, розвитку аграрного сектору та забезпечення продовольчої безпеки. У контексті європейської інтеграції України необхідним є подальше наближення національної системи охорони прав на сорти рослин до стандартів та практик, що застосовуються в Європейському Союзі.

Основні завдання для реалізації Операційної цілі 5.3.:

5.3.1. Продовження гармонізації законодавства у сфері охорони прав на сорти рослин з Регламентом Ради (ЄС) № 2100/94 від 27 липня 1994 року про права на сорти рослин Співтовариства, Директивою Ради 2002/53/ЄС від 13 червня 2002 року про спільний каталог сортів видів сільськогосподарських культур та положеннями Міжнародної конвенції з охорони нових сортів рослин від 2 грудня 1961 року;

5.3.2. Забезпечення співпраці з Бюро Європейського співтовариства із сортів рослин з метою отримання технічної допомоги для гармонізації практик проведення випробувань сортів рослин на відмінність, однорідність та стабільність (експертиза DUS);

5.3.3. Використання результатів випробувань сортів, проведених у державах-членах Європейського Союзу;

5.3.4. Розвиток інституційної спроможності шляхом підвищення кваліфікації експертів у сфері охорони сортів рослин та обміну досвідом з державами-членами Європейського Союзу.

Очікуваним результатом цієї операційної цілі є інтеграція України до європейського ринку насіння та садивного матеріалу, збільшення інвестицій у аграрний сектор, стимулювання інноваційної діяльності у сфері селекції рослин.

Операційна ціль 5.4. Сприяння розвитку права інтелектуальної власності та інновацій у сфері енергетики

Ця операційна ціль передбачає створення сприятливої правової та інституційної екосистеми для розвитку інноваційних технологій у енергетичному секторі України через удосконалення систем управління інтелектуальною власністю, що забезпечить прозорість у питаннях створення, розпорядження та комерціалізації прав на об'єкти інтелектуальної власності, стимулює трансфер технологій та інтеграцію українських енергетичних розробок у глобальні ринки. Реалізація цілі передбачає особливий фокус на зеленому переході через запровадження прискореної процедури експертизи заявок на державну реєстрацію в Україні винаходів, що стосуються зелених технологій, інтеграцію з міжнародною платформою WIPO GREEN для забезпечення енергетичної незалежності та сталого розвитку.

Основні завдання для реалізації Операційної цілі 5.4.:

5.4.1. Запровадження прискореної процедури експертизи патентних заявок на державну реєстрацію в Україні винаходів, що стосуються зелених технологій шляхом приєднання до програми Прискореного патентного діловодства (Patent Prosecution Highway);

5.4.2. Інтеграція з міжнародною платформою WIPO GREEN та сприяння трансферу зелених технологій.

Очікуваним результатом виконання цієї операційної цілі є прискорена процедура експертизи заявок на державну реєстрацію в Україні винаходів, що стосуються зелених технологій. Забезпечена повноцінна інтеграція України з міжнародною платформою WIPO GREEN, створено національну базу зелених технологій та налагоджено системний трансфер екологічних інновацій для залучення міжнародних партнерів та інвестицій в український енергетичний сектор.

Стратегічна ціль 6. Формування національної культури поваги до інтелектуальної власності через освіту, професійний розвиток та публічну обізнаність

Операційна ціль 6.1. Підвищення суспільної обізнаності та формування культури поваги до інтелектуальної власності через національні комунікаційні кампанії, протидію порушенням у сфері інтелектуальної власності та популяризацію легального контенту

Ця операційна ціль передбачає формування в Україні культури поваги до інтелектуальної власності як складової сучасного демократичного суспільства та інноваційної економіки. Реалізація цілі передбачає підвищення суспільної обізнаності про роль інтелектуальної власності, розвиток правової грамотності та виховання відповідального ставлення до усіх суб'єктів прав інтелектуальної власності. Особлива увага приділяється просвітницьким кампаніям, протидії порушенням, популяризації легального контенту, а також формуванню позитивного сприйняття інтелектуальної власності як інструменту розвитку бізнесу, науки та культури.

Основні завдання для реалізації Операційної цілі 6.1.:

6.1.1. Виховання культури інтелектуальної власності у суспільства, сприяння можливостям навчання впродовж усього життя у сфері інтелектуальної власності з метою підвищення грамотності та поваги до прав інтелектуальної власності суспільства;

6.1.2. Забезпечення правової охорони і захисту прав інтелектуальної власності на складові культурної дипломатії України.

Очікуваним результатом виконання цієї операційної цілі є формування в Україні стійкої культури поваги до інтелектуальної власності, що проявляється у зростанні рівня правової грамотності населення, поширенні легального контенту та зниженні толерантності до порушень у сфері інтелектуальної власності. Завдяки системним комунікаційним кампаніям, освітнім ініціативам і популяризації легальних сервісів підвищується розуміння ролі інтелектуальної власності у розвитку бізнесу, науки й культури та зміцнюється довіра суспільства до механізмів захисту прав інтелектуальної власності.

Операційна ціль 6.2. Інтеграція знань про інтелектуальну власність у систему освіти через впровадження курсів у закладах освіти, підготовку викладачів та створення навчальних матеріалів

Ця операційна ціль передбачає інтеграцію знань про інтелектуальну власність у систему освіти шляхом розроблення та впровадження навчальних курсів і модулів у закладах освіти, створення методичних матеріалів. Вона також охоплює підготовку та підвищення кваліфікації вчителів і викладачів, розвиток міждисциплінарних і міжнародних магістерських освітніх програм та проведення просвітницьких заходів для учнів і студентів.

Основні завдання для реалізації Операційної цілі 6.2.:

6.2.1. Підвищення рівня обізнаності здобувачів освіти з питань інтелектуальної власності;

6.2.2. Забезпечення співробітництва Академії інтелектуальної власності з суб'єктами освітньої та наукової діяльності задля ефективного розвитку системи знань у сфері інтелектуальної власності для всіх компонентів і рівнів освіти;

6.2.3. Розвиток науково-дослідницької діяльності у сфері інтелектуальної власності.

Очікуваним результатом виконання цієї операційної цілі є інтеграція інтелектуальної власності в усі рівні освіти через впровадження навчальних курсів, створення методичних матеріалів, розвиток магістерських освітніх програм та системне підвищення кваліфікації педагогів. Це забезпечить формування в учнів, студентів і викладачів цілісного розуміння ролі інтелектуальної власності в сучасній економіці та стійке зростання кадрового потенціалу у сфері інтелектуальної власності.

Операційна ціль 6.3. Систематичне підвищення кваліфікації професійної спільноти (експертів, суддів, правоохоронців, консультантів, викладачів тощо) через навчальні заходи, стажування та обмін практиками із залученням іноземних експертів

Ця операційна ціль передбачає системне підвищення кваліфікації професійних спільнот у сфері інтелектуальної власності через розвиток сертифікованих програм, регулярних освітніх заходів і національних форумів, а також через організацію міжнародних стажувань та обмінів практиками у співпраці з ВОІВ, Відомством з інтелектуальної власності Європейського Союзу, Європейським патентним відомством та іншими партнерами.

Основні завдання для реалізації Операційної цілі 6.3.:

6.3.1. Підвищення професійної компетентності патентних повірених та фахівців у сфері інтелектуальної власності;

6.3.2. Розвиток компетентностей суддів, судових експертів, правоохоронців і працівників митних органів, державних та приватних виконавців, арбітражних керуючих, нотаріусів тощо, а також обмін досвідом у сфері інтелектуальної власності;

6.3.3. Розвиток міжвідомчої та міжнародної співпраці у сфері професійної підготовки з питань інтелектуальної власності.

Очікуваним результатом виконання цієї операційної цілі є інтеграція інтелектуальної власності в усі рівні освіти через впровадження навчальних

курсів, створення методичних матеріалів, розвиток магістерських освітніх програм та системне підвищення кваліфікації педагогів. Це забезпечує формування в учнів, студентів і викладачів цілісного розуміння ролі інтелектуальної власності в сучасній економіці та стійке зростання кадрового потенціалу у сфері інтелектуальної власності.

Операційна ціль 6.4. Підвищення рівня знань про інтелектуальну власність у бізнес-середовищі через навчальні програми для підприємців, стартапів, малих та середніх підприємств у співпраці з бізнес-школами та асоціаціями

Ця операційна ціль передбачає підвищення обізнаності бізнесу – підприємців, стартапів, і малих та середніх підприємств щодо прав інтелектуальної власності та можливостей їх комерціалізації, у тому числі через інформаційні кампанії й стимули до постановки об'єктів прав інтелектуальної власності на баланс. Вона також охоплює організацію навчальних програм і спеціалізованих заходів у співпраці з бізнес-школами та асоціаціями для розвитку практичних навичок управління інтелектуальною власністю у бізнес-середовищі.

Основні завдання для реалізації Операційної цілі 6.4.:

6.4.1. Розвиток партнерської взаємодії з бізнес-спільнотою з питань охорони та використання інтелектуальної власності;

6.4.2. Підвищення рівня знань і компетентностей суб'єктів бізнес-спільноти щодо охорони, використання та захисту прав інтелектуальної власності.

Очікуваним результатом виконання цієї операційної цілі є зростання рівня обізнаності підприємців, стартапів і малих та середніх підприємств щодо управління та комерціалізації прав інтелектуальної власності, а також формування сталої бізнес-практики використання інтелектуальної власності як нематеріального активу завдяки навчальним програмам, партнерствам і цільовим інформаційним ініціативам.

Порядок проведення моніторингу, оцінки результатів реалізації Стратегії та звітування

Реалізація цієї Стратегії та інформаційна підтримка її виконання здійснюються Мінекономіки за участю міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, НОІВ, місцевих органів виконавчої влади.

Реалізація цієї Стратегії здійснюється шляхом виконання операційних планів, які містять заходи щодо досягнення стратегічних та операційних цілей.

Мінекономіки аналізує та узагальнює подану міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, НОІВ, обласними та місцевими органами виконавчої влади інформацію про стан виконання операційного плану заходів та за результатами готує щорічний звіт про стан реалізації цієї Стратегії, який подає щороку до 1 червня, починаючи з 2027 року, Кабінетові Міністрів України та оприлюднює на своєму офіційному вебсайті.

Реалізація цієї Стратегії передбачена протягом 2026–2030 років і забезпечується у межах компетенції спільними зусиллями заінтересованих центральних та місцевих органів виконавчої влади, НОІВ, державних установ, організацій, органів місцевого самоврядування (за згодою) і громадськості (за згодою) та здійснюється двома етапами: перший етап – 2026–2028 роки, другий етап – 2029–2030 роки, відповідно до операційних планів заходів, в яких відображаються очікувані результати за кожним зазначеним заходом.

Розроблення операційних планів заходів, а також моніторинг і оцінка прогресу реалізації цієї Стратегії здійснюються Мінекономіки з урахуванням показників для проведення моніторингу її реалізації та залученням представників органів державної влади, НОІВ та, за згодою, – експертних та наукових установ, міжнародних організацій, інститутів громадянського суспільства, професійних об'єднань. У разі несвоєчасного виконання операційного плану заходів відповідальні міністерства, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади, НОІВ письмово повідомляють Мінекономіки про підстави та причини несвоєчасного виконання та/або невиконання відповідних завдань.

Окремі показники та індикатори відображені у вузькоспеціалізованих програмних документах та відповідають цілям та завданням цієї Стратегії. Прогнозується, що завдяки реалізації цієї Стратегії будуть створені умови для поступового збільшення частки індустрій, що використовують інтелектуальну власність, у внутрішньому валовому продукті України.

За результатами моніторингу і оцінки прогресу реалізації цієї Стратегії Мінекономіки готує пропозиції та рекомендації щодо вжиття невідкладних заходів для забезпечення ефективної реалізації цієї Стратегії, а також, у разі потреби, формує пропозиції з коригування завдань і заходів з реалізації цієї Стратегії.

Показниками для проведення моніторингу реалізації цієї Стратегії є:

Найменування показника	Фактичні дані	Прогнозні дані за роками
------------------------	---------------	--------------------------

	2024 рік ¹⁷	2030 рік	2035 рік	2040 рік
Частка витрат на наукові дослідження і розробки у ВВП	0,37 %	0,67 %	0,92 %	1,17 %
Частка витрат на наукові дослідження і розробки у ВВП реальним сектором економіки	0,22%	0,4 %	0,55 %	0,7 %
Витрати на інновації (тис. грн)	15 101 553 тис. грн	63 775 791 тис. грн	104 337 656 тис. грн	144 899 521 тис. грн
Частка реалізованої інноваційної продукції (товарів, послуг) підприємств у загальному обсязі реалізованої продукції	2,1 %	10,5 %	17,5 %	24,5 %
Частка інвестицій у нематеріальні активи	5,94 %	11,58 %	16,28 %	20,98 %
Частка галузей економіки з високою інтенсивністю використання об'єктів авторського права в структурі ВВП України	1,95 %	4,59 %	6,79 %	8,99 %
Частка галузей економіки з високою інтенсивністю використання об'єктів авторського права в структурі зайнятості України	2,27 %	8,21 %	13,16 %	18,11 %
Частка галузей економіки з високою інтенсивністю використання винаходів та корисних моделей в структурі ВВП України	4,13 %	9,53 %	14,03 %	18,53 %
Частка галузей економіки з високою інтенсивністю використання винаходів та корисних моделей в структурі зайнятості України	6,79 %	9,79 %	12,29 %	14,79 %
Частка галузей економіки з високою інтенсивністю використання торговельних марок в структурі ВВП України	10,01 %	21,53 %	31,13 %	40,73 %
Частка галузей економіки з високою інтенсивністю використання	12,12 %	24,12%	34,12 %	44,12 %

¹⁷ станом на період підготовки розрахунків показників прогресу реалізації Стратегії доступна офіційна державна статистична інформація за 2024 рік

торговельних марок в структурі зайнятості України				
---	--	--	--	--

**Обсяг фінансових, матеріально-технічних, трудових ресурсів,
необхідних для реалізації цієї Стратегії**

Заходи з реалізації цієї Стратегії здійснюються протягом 2026–2030 років за рахунок та в межах коштів державного і місцевих бюджетів, затверджених на відповідний рік, за рахунок коштів НОІВ у межах фінансових планів, затверджених на відповідний рік, за рахунок коштів міжнародної технічної допомоги та міжнародних організацій, а також за рахунок інших джерел, не заборонених законодавством.
